

**РОБЕРТ
СТИВЕНСОН**

MUSTA NUOLI

Роберт Льюис Стивенсон

Musta nuoli

«Public Domain»

Стивенсон Р.

Musta nuoli / Р. Стивенсон — «Public Domain»,

Содержание

MUSTA NUOLI	5
ALKUSANAT	6
ENSIMMÄINEN KIRJA	15
ENSIMMÄINEN LUKU	16
TOINEN LUKU	21
KOLMAS LUKU	24
NELJÄS LUKU	27
VIIDES LUKU	31
Конец ознакомительного фрагмента.	34

Robert Louis Stevenson

Musta nuoli: Kertomus Ruusujen ajalta

MUSTA NUOLI

Kertomus ruusujen ajalta¹

---

¹ Punainen ja Valkoinen ruusu, kaksi Englannissa keskiajan loppupuolella kuninkaanvallasta taistelevaa valtiollista puoluetta, Lancasterin ja Yorkin sukuhaarojen kannattajat.

ALKUSANAT

John Kostaja

Eräänä loppukevään iltapäivänä kuultiin Tunstallin Moat Housen kellon soivan sellaiseen aikaan, jolloin se tavallisesti oli äänetönnä. Lähellä ja kaukana, jokivarren metsässä ja kentillä jätti kansa työnsä rientääkseen kohti ääntä. Ja Tunstallin pienessä kylässä oli joukko talonpoikia kokoontunut ihmettelemään ja keskustelemaan siitä, mitä tuo kutsu mahtoi tarkoittaa.

Tunstallin kylä oli tähän aikaan, vanhan kuningas Henrik kuudennen hallitessa, melkein samannäköinen kuin se on vielä tänäkin päivänä. Parikymmentä paksuista tammihirsistä kyhättyä rakennusta sijaitsi siellä täällä pitkässä vihreässä, jokeen päin viettävässä laaksossa. Laakson pohjassa vei silta joen poikki, ja toisella puolen jokea tie taas nousi ja hävisi metsänreunaan matkallaan Moat Houseen ja sieltä eteenpäin Hollywoodin luostarille. Puolitiessä sillan ja kylän väliä seisoivat kirkko punakatajien ympäröimänä. Vihreät jalavat ja vihreään pukeutuvat tammet kaunistivat kummallakin puolen tienvartta ja rajoittivat näköalaa.

Aivan sillan korvassa seisoivat kivinen risti kunnaalla, ja sinne oli tuo kansanjoukko kokoontunut – puoli tusinaa naisia ja pitkä tummanuntuinen mies – tiedustellen mitä tuo kellonääni merkitsi. Puoli tuntia sitten oli pikalähetti kulkenut läpi kylän. Kiireen takia hän ei ollut uskaltanut astua maahan, vaan oli hevosenselässä istuen juonut kipun olutta. Hän ei itse tiennyt mitä oli tekeillä, sanoi vain vievänsä suljetun kirjeen sir Daniel Brackleyltä papille, sir Oliver Oatesille, joka isännän poissa ollessa isännöi Moat Housessa.

Mutta nyt kuului kaviontöminää, ja pian sen jälkeen tuli metsänrinteestä näkyviin ratsastaja, joka jatkoi matkaansa yli kumisevan sillan. Se oli nuori herra Richard Shelton, sir Danielin holhotti. Hän ainakin osaa tehdä asiasta selkoa, he arvelivat. He huusivat hänelle ja pyysivät häneltä tietoja, ja suostuen juttusille hän pysäyttikin hevosensa. Hän oli nuori, ei vielä kahdeksantoistavuotias, päivettynyt, harmaasilmäinen nuorukainen. Yllänsä hänellä oli hirvännäköinen nuttu, kaulus mustasta sametista ja päässä harmaa hytyrä, selässä teräksinen varsijousi. Hänen puheensa mukaan pikalähetti oli todellakin tuonut tärkeitä uutisia. Oli tulossa taistelu. Sir Daniel oli antanut käskyn, että joka miehen, joka kykeni virittämään jousen tai kantamaan keihästä, tuli kiireimmiten saapua Kettleyhin hänen ankaran suuttumuksensa uhalla. Mutta kenenkä puolesta oli taisteltava tai missä tappelu oli odotettavissa, sitä Dick² ei tietänyt mainita. Sir Oliver itse oli pian saapuva, ja Bennet Hatch, joka oli tuleva joukon johtajaksi, varustautui jo paraikaa.

"Se on tämän rakkaan maan häviö", sanoi muuan nainen. "Kun paronit käyvät sotaan, saa maamies syödä juuria."

"Oh!" sanoi Dick, "joka mies, joka on mukana, saa kuusi pennyä³ päivältä, ja jousimies kaksitoista."

"Niin, voinevat saada, jos jäävät eloon", nainen vastasi, "mutta entä jos kaatuvat, nuori herra, kuinkas silloin?"

"Eivät he voi arvokkaammin kuolla kuin luonnollisen isäntänsä puolesta", Dick sanoi.

"Ei ainakaan minun luonnollinen isäntäni", sanoi tuo tummanuntuinen mies. "Minä ja kaikki muutkin olimme Walsinghamin puolella Brierleyn tappeluun saakka kaksi vuotta sitten kynttilänpäivästä. Ja nyt minun täytyy liittyä Brackleyhini! Laki sen teki; sitäkö te sanotte luonnolliseksi? Mutta nyt, huolimatta sir Danielista ja huolimatta sir Oliverista – joka on paremmassa tuttavuudessa lain kuin rehellisyyden kanssa – ei minulla ole toista luonnollista herraa kuin kuningas

---

² Dick lyhennys nimestä Richard.

³ Englannin penny = noin 2:30 (1949).

Henrik kuudes – raukka, Jumala häntä suojelkoon! Se viaton raukka ei ymmärrä erottaa oikeata kättänsä vasemmasta."

"Te käytätte pahaa kieltä, ystävä", Dick vastasi, "kun samassa hengenvedossa soimaatte hyvää isäntäänne ja herraani kuningasta. Mutta kuningas Henrik – pyhimysten olkoon kiitos! – on jälleen tointunut järjilleen ja on sovinnossa järjestävä kaikki hyvään kuntoon. Ja mitä sir Danieliin tulee, olette kovin urhoollinen hänen selkensä takana. Mutta en ole kielikello – ja siinä tarpeeksi."

"En soimaa teitä, nuori herra Richard", talonpoika vastasi. "Te olette vielä nuorukainen, mutta kun ehditte miehen ikään, huomaatte kyllä olevanne puilla paljailla. En sano sen enempää; pyhimykset auttakoot sir Danielin naapureita ja Pyhä Neitsyt varjelkoon hänen holhottejaan."

"Clipsby", sanoi Richard, "te puhutte semmoista, mitä minun ei kunnolla sovi kuunnella. Sir Daniel on minun hyvä isäntäni ja holhoojani."

"No, selittäkää minulle arvoitus", Clipsby vastasi, "kenen puolella on sir Daniel?"

"En tiedä", Dick vastasi punastuen hiukan, sillä hänen holhoojansa oli näinä levottomina aikoina alinomaa vaihtanut puoluetta, ja jokainen vaihdos oli tuottanut lisää hänen kukkaroonsa.

"Niin", vastasi Clipsby, "eikä sitä tiedä kukaan muukaan. Sillä semmoinen hän on, että panee maata lancasterilaisena ja nousee yorkilaisena."

Silloin hevosen rautakengät panivat sillan jymisemään, väkijoukko kääntyi sinnepäin ja näki Bennet Hatchin tulevan ratsastaen täyttä laukkaa. Tämä oli tummaihoisen ja harmahtavatukkainen, vankkakätinen ja tuimakasvoinen mies. Aseina hänellä oli miekka ja keihäs, päässä teräskypärä ja yllänsä nahkanuttu. Hän oli mahtava mies näillä seuduilla, sir Danielin oikea käsi rauhassa ja sodassa ja tähän aikaan isäntänsä vaikutuksesta kihlakunnan vouti.

"Clipsby", hän huusi, "pian Moat Houseen ja lähetä kaikki muut kuhnustelijat samaan paikkaan. Bowyer antaa teille asepuvut ja kypärät. Meidän täytyy lähteä ennen kuin iltakello soi. Ja muista: se joka viimeisenä ruumisportille saapuu, on saava vastaavan palkinnon sir Danielilta. Paina tarkoin mieleesi tämä! Tiedän että olet aika nahjus, Nance", hän lisäsi yhdelle naisista, "onko Appleyard kylässä?"

"Missäpä hän muuallakaan olisi", nainen vastasi, "varmaankin pellollaan."

Sitten väkijoukko hajosi. Clipsby käveli kiirettä pitämättä yli sillan, Bennet ja nuori Shelton ratsastivat kylän kautta eteenpäin kirkon ohi.

"Saatte nähdä", Bennet sanoi, "että tuo vanha mörökölli kuluttaa enemmän aikaa mörisemiseen ja lavertelemiseen Henrik viidennestä, kuin mitä kuluu hevosen kengittämiseen. Ja kaikki tämä siitä syystä, että hän on ollut mukana Ranskan sodassa."

Tupa, jonnepäin he olivat menossa, oli kylän äärimmäinen, se oli siellä erillään sireenien ympäröimänä. Sen takana oli kolmella puolen viljelysmaata, joka ulottui metsänrintaan saakka.

Hatch astui hevosenselästä, kietaisi ohjokset kiinni aitaan ja käveli Dickin pysyessä hänen kintereillään sinnepäin, missä vanha soturi polviin saakka kaalimaahansa painuneena näkyi kaivavan maata, silloin tällöin särkyneellä äänellä hyräillen jotain laulunpätkää. Hän oli ylt'yleensä nahkapuvussa, ainoastaan hytyrä ja laaja kaulus olivat mustaa nukkakangasta ja tulipunaisilla nauhoilla reunustetut. Hänen kasvonsa olivat saksanpähkinän näköiset sekä värin että ryppyjen puolesta. Mutta hänen vanhat harmaat silmänsä olivat vielä kirkkaat ja hänen näkönsä oli heikkenemätön. Kenties hän oli huonokuuloinen, kenties hän ei pitänyt vanhan, Azincourtin taistelussa olleen jousimiehen arvon mukaisena ottaa huomatakseen kaikenlaisia pikkuhäiriöitä, sillä ei hätäkellon kaiku eikä Bennetin ja nuorukaisen lähestyminen näyttänyt laisinkaan herättävän hänen huomiotaan. Hän vain itsepintaisesti jatkoi kaivamistaan ja lauleli heiveröisellä, vapisevalla äänellään:

Nyt, rouva armahainen, pyydän sua sydämes suosioista säälimähän mua...

"Nick Appleyard", sanoi Hatch, "sir Oliver sulkeutuu suosioosi ja kääntää sinun tunnin kuluessa tulla Moat Houseen ottaaksesi päällikkyuden haltuusi."

Vanha soturi nosti silmänsä.

"Jumala varjelkoon teitä, hyvät herrat!" hän sanoi irvistäen. "Ja mihin herra Hatch lähtee?"

"Herra Hatch lähtee Kettleihin ottaen mukaansa joka miehen, jonka voimme asettaa hevosenselkään", Bennet vastasi. "On tulossa taistelu, kuten näyttää, ja isäntäni odottaa lisäväkeä."

"Oh, todellako", Appleyard vastasi, "ja mitä sitten jätätte minulle linnäväeksi?"

"Jätän sinulle kuusi vankkaa miestä ja sir Oliverin päälliköksi."

"Se ei riitä linnan puolustamiseen", Appleyard sanoi. "Lukumäärä on liian vähäinen, pari tusinaa on tarpeen."

"No niin, siitähän syystä tulimme tänne sinun puheillesi, vanha veikko", toinen vastasi. "Kukapa muu kuin sinä kykenisi jotain toimittamaan semmoisessa talossa semmoisella linnäväellä?"

"Vai niin! Kun rupeaa jalkaa likistämään, muistatte vanhaa kenkää!" Nick vastasi. "Ei ole teissä ainoatakaan, joka kykenisi istumaan kunnollisesti hevosenselässä tahi pitelemään tapparakeihästä. Ja mitä jousella ampumiseen tulee, niin – pyhän Mikaelin kautta! – jos vanha Henrik viides nousisi haudastaan, hän olisi valmis asettumaan teille maalitauluksi farthingista⁴ joka ampumalta!"

"Eipä niinkään, Nick, onhan vielä yksi ja toinen, joka kykenee jousta virittämään", sanoi Bennet.

"Virittämään jousta!" Appleyard huudahti. "Niin, mutta kuka kelpaa ampumaan nuolen pilkkaan? Siihen on tarkka silmä tarpeen ja pää paikallaan. Kuulkaa, Bennet Hatch, mitä oikeastaan sanotte pitkäksi ampumamatkaksi?"

"Noh", sanoi Bennet katsoen ympäriinsä, "pitkä ampumamatka olisi ehkä tästä metsään."

"No niin, se olisi pitkäkö ampumamatka", vanhus sanoi ja kääntyi katsahtamaan olkansa yli. Sitten hän varjosti silmiänsä kädellään ja jäi tuijottamaan metsään päin.

"Noh, mitä katselet?" Bennet tokaisi hihittäen. "Näetkö kuningas Henrik viidennen?"

Sotavanhus yhäti vain äänetönnä tähysteli mäkeä. Aurinko valaisi koko terältänsä kenttää, jolla joitakin valkoisia lampaita kävi laiturilla. Kaikki oli hiljaista, ainoastaan kellon kumahtelu kuului kaukaa.

"Mitä katselet, Appleyard?" Dick kysyi.

"Katselen lintuja", sanoi Appleyard.

Ja todellakin näkyi parvi lintuja levottomasti lentelevän sinne tänne puitten latvojen ylitse eräässä paikassa, missä metsänkieleke pistäytyi peltojen väliin, päättyen muutamiin lehteviin jalaviin noin ampumamatkan päässä siitä missä he seisoivat..

"Minkä tähden lintuja katselet?" Bennet sanoi.

"Oh", Appleyard vastasi, "olettepa te viisas mies mennäksenne sotaan, herra Bennet. Linnut ovat hyvä sotavartio. Metsämaissa ne ovat etumaisimpana rintamana. Katsokaa, jos tässä nyt olisimme leirissä, saattaisi tuolla metsässä hiiviskellä jousimiehiä väijymässä meitä, ja me täällä vain istuisimme levollisina, aavistamatta mitään."

"Mutta kuulepas, vanha veitikka", Hatch sanoi, "nyt ei ole jousimiehiä sen likempänä meitä kuin sir Danielin väki Kettleissä. Täällä olemme yhtä hyvässä turvassa kuin Lontoon Towerissa, ja sinä koetat meitä pelästyttää muutamilla peipposilla ja varpusilla!"

"Kuules sitä!" Appleyard sanoi irvistäen. "Eiköhän näillä seuduilla vain ole Jumala ties kuinka monta roistoa, jotka luopuisivat kahdesta korvaledestänsä saadakseen sijoittaa nuolen jompaan kumpaan meistä! Pyhän Mikaelin kautta, mies! He vihaavat meitä kuin ruttoa!"

"Niinpä kyllä, he vihaavat sir Danielia", Hatch sanoi totisena.

"He vihaavat sir Danielia ja vihaavat joka miestä, joka on hänen palveluksessaan", Appleyard sanoi, "ja heidän vihansa ensimmäisiä kohteita ovat Bennet Hatch ja vanha jousimies Nick. Katsokaa! Jos tuolla metsänreunassa olisi rohkea jousimies ja jos te ja minä seisoisimme täällä alttiina heidän nuolillensa – niinkuin, pyhä Mikael, seisommekin – kummanko meistä he valitsisivat?"

"Sinut, sen veikkaan", Hatch sanoi.

---

⁴ Englantilainen vaskiraha = noin 60 Suomen penniä (1949).

"Panen vetoa takkini teidän nahkavyötänne vastaan, että te se olisitte", vanha jousimies huusi. "Te poltitte Grimstonen, Bennet – sitä he eivät milloinkaan anna teille anteeksi, hyvä herrani. Mitä minuun tulee, pääsen Jumalan avulla pian semmoiseen talteen, etteivät nuolet, eivät tykinluodit eivätkä minkäänlaiset konnanjuonet minua tapaa. Minä olen vanha mies ja lähestyn nopeasti kotia, missä vuode on minulle valmiina. Mutta te, Bennet, te jätte tänne omalle vastuullenne, ja jos te elätte minun ikääni joutumatta hirsipuuhun, niin kylläpä oikea vanha englantilainen henki on kuollut."

"Sinä olet ilkein vanha vahingonvaakkuja koko Tunstallin metsässä", Hatch vastasi, silminnähävästi hieman kammahtaen moista kaameata ennustusta. "Tartu aseisiisi ennen kuin sir Oliver tulee, ja jätä lavertelut pitkäksi aikaa. Jos olisit laverrellut yhtä paljon Henrik viidennelle, olisi hänen korvissaan ollut enemmän tavaraa kuin hänen taskuissaan."

Samassa silmänräpäyksessä soi ilmassa nuoli kuin herhiläisen surina. Se sattui Appleyardiin, lapaluiden väliin, ja lävisti hänet tykkänään, niin että hän kaatui kasvoillensa kaaleihin. Hatch päästi tukahdutetun huudahduksen ja karkasi pystyyn, sitten hän kumarassa hiipi tuvan taakse suojaan. Sillä aikaa Dick Shelton oli vetäytynyt sireenipensaan taakse, virittänyt jousensa ja asettanut sen poskelleen terävästi tähystellen metsän rinnettä.

Ei lehtikään liikahtanut. Lampaat kävelivät levollisina syömässä, linnutkin olivat rauhoittuneet. Tuossa makasi vanha mies, kyynärän pituinen nuoli ruumiissaan. Hatch pysyi tuvan suojassa ja Dick makasi sireenipensaan takana, valmiina ampumaan.

"Näettekö mitään?" Hatch kysyi.

"Ei oksakaan liiku", Dick vastasi.

"On häpeä jättää hänet makaamaan", Bennet sanoi astuen taas esille epäröivin askelin ja kovin kalpeana. "Pitäkää metsää tarkasti silmällä, nuori herra Shelton – pitäkää tarkasti silmällä. Pyhimykset päästäkööt meidät synnistä! Sepä oli aika ampuja!"

Bennet nosti vanhan jousimiehen polvivaraan. Hän ei vielä ollut kuollut, hänen kasvonsa värähtelivät, hänen silmänsä sulkeutuivat ja aukenivat konemaisesti ja hän näytti kärsivän kauheita tuskia.

"Pystytkö kuulemaan, vanha Nick?" Hatch kysyi. "Onko sinulla mitään viimeistä toivomusta, ennen kuin lähdet, vanha veikko?"

"Vetäkää ulos nuoli ja antakaa minun kuolla, pyhän Marian nimessä!"

Appleyard läähätti. "Olen suorittanut välit vanhan Englannin kanssa.

Vetäkää se ulos!"

"Nuori herra Dick", Bennet sanoi, "tulkaa tänne ja riuhtaiskaa nuoli haavasta. Hän haluaa kuolla, syntisparka."

Dick laski jousensa maahan ja vetäisi voimakkaalla otteella nuolen vanhuksen ruumiista. Verisuihku kumpusi haavasta, vanha jousimies nousi puoleksi pystyyn, huusi vielä Herraa Jumalaa avukseen ja kaatui sitten kuolleena maahan. Polvillansa kaalimaassa Hatch rukoili hartaasti lähteneen puolesta. Mutta rukoillessakin hänen mielensä oli silmin nähtävästi kääntyneenä kahtaalle päin, sillä herkeämättä hän tarkkaan tähysteli metsän sitä kohtaa, mistä nuoli oli tullut. Lopetettuansa hän nousi seisaalleen, veti rautakintaan kädestään ja pyyhkäisi kalpeita kasvojaan, jotka olivat tuskanhiestä kosteat.

"Oh", hän sanoi, "tulevalla kerralla on minun vuoroni."

"Kuka tämän on tehnyt, Bennet?" kysyi Richard, joka vielä piti nuolta kädessään.

"Niin, pyhimykset sen tietävät", Hatch sanoi. "Täällä on runsaasti parikymmentä kristittyä sielua, jotka olemme ajaneet pois kodista ja konnulta, hän ja minä. Hän on maksanut velkansa, miesparka, eikä viipyne kauankaan, ennen kuin ehkä minäkin maksan omasta puolestani. Sir Daniel pitelee väkeä liian kovakätisesti."

"Tämähän on harvinainen nuoli", nuorukainen sanoi katsellessaan kädessään olevaa nuolta.

"Niinpä onkin, kunniani kautta!" Bennet huudahti, "musta, ja musta on sulkakin. Tämä on pahaenteinen nuoli, se on varma, sillä mustan sanotaan ennustavan hautajaisia. Ja tähän on jotakin kirjoitettu. Pyyhkikää pois veri. Mitä näette?"

"*Appleyard John Kostajalta...*" Shelton luki, "mitä se merkitsee?"

"Tuo ei minua miellytä", Bennet Hatch vastasi pudistellen päätään. "John Kostaja! Se on konnan nimi kaikkien parempionnisten silmissä! Mutta miksi seisomme täällä nuolien kohteina? Ottakaa, hyvä herra Shelton, häntä polvista, niin minä nostan olkapäistä ja viekäämme hänet huoneeseensa. Tämä on paha isku sir Oliver raukalle, hän varmaankin käy kalpeaksi kuin palttina ja pälpättää rukouksia kuin tuulimylly."

He nostivat vanhan jousimiehen ja veivät hänet huoneeseen, missä hän yksinäisenä oli eleskellyt. Siellä he sitten laskivat hänet lattialle, jotteivät ryvettäisi vuodevaatteita, ja koettivat kykynsä mukaan ojentaa ja sovitella hänen jäseniään.

Appleyardin huone oli siisti ja yksinkertainen. Siinä oli sinipeitteinen vuode, astiakaappi, iso arkku, pari laskutuolia, takanurkassa laskupöytä ja seinässä vanhan soturin varustukset, jousia ja puolustusaseita. Hatch alkoi uteliaasti katsella ympäriinsä.

"Nickillä oli rahaa", hän sanoi. "Lienee ollut hyvinkin viisi-, kuusikymmentä puntaa arkun pohjalla. Haluaisin saada ne päivänvaloon! Paras lohdutus, nuori herra Richard, kadottaessamme vanhan ystävän, on periä hänen omaisuutensa. Katsokaa tuota arkkua, panen vetoa, vaikka paljostakin, että siinä on kosolta kultaa. Hänellä oli tanakka käsi ottamaan vastaan ja luja käsi pitämään, mitä oli ottanut, niin oli Appleyard-jousimiehellä, Jumala olkoon hänen sielulleen armollinen! Pian kahdeksankymmentä vuotta hän oli liikkunut ja hommannut ja aina hän hyötyi, mutta nyt hän makaa selällään, miesparka, eikä enää kaipaa mitään, ja jos hänen kolikkonsa joutuisivat hyvän ystävän haltuun, luulisinpä hänen iloitsevan taivaassaan."

"Malttakaa, Hatch", Dick sanoi, "kunnioittakaa hänen sammuneita silmiään. Tahtoisitteko ryöstää mieheltä aivan hänen ruumiinsa ääressä? Muistakaa että hän voi nousta kummittelemaan."

Hatch teki monta ristinmerkkiä mutta oli jälleen toipunut ennalleen, eikä ollut helppoa saada häntä luopumaan aikomuksestaan. Huonosti olisi arkun käynyt, jollei samassa veräjällä olisi narahtanut ja heti sen jälkeen tuvan ovi auennut. Sisään astui kookas ja muhkea, punakka, mustasilmäinen noin viisikymmenvuotias messukasukkaan ja kauhtanaan pukeutunut mies.

"Appleyard", rupesi vastatullut puhumaan astuessaan sisään, mutta vaikenä äkisti. "Ave Maria!" hän huudahti. "Pyhimykset varjelkoot meitä! Minkälaiset pidot täällä ovat menossa?"

"Kylmät pidot ne ovat Appleyardille, herra pastori", Hatch vastasi varsin levollisena. "Ammuttu oman ovensa eteen ja seisoo kai parhaillaan kiirastulen portilla. Heh, siellä hän ei suinkaan kaipaa lämmitystä eikä valaistusta, jos ihmisten puheissa on perää."

Sir Oliver kompuroi vaivalloisesti laskutuoliin, jolle hän vaipui istumaan kalpeana ja hervotonna. "Tämä on Jumalan tuomio! Julkea teko!" hän mutisi ja rupesi latelemaan rukouksia.

Sillä aikaa Hatch riisui kypäränsä ja lankesi kunnioittavasti polvilleen.

"Bennet", sanoi pappi hiukan toivuttuansa, "mitähän tämä oikein merkitsee? Mikä vihamies on tehnyt tämän?"

"Tässä, sir Oliver, on nuoli. Katsokaa, tässä on kirjoitus", Dick sanoi.

"Oh", sanoi pappi, "huonoja uutisia! John Kostaja! Sepä nimi! Ja musta, paha enne! Hyvät ystävät, tämä kirottu nuoli ei minua miellytä. Nyt ovat hyvät neuvot tarpeen. Kukahan lienee tuon lähettäjä? Koetapas aprikoida, Bennet. Kuka monista vihamiehistämme uskaltaisi näin rohkeasti uhaten astua meitä vastaan? Simnel? Tuskinpa. Walsinghamit? He eivät vielä ole niin masentuneet, he toivovat vielä lain avulla voivansa voittaa meidät, kun ajat muuttuvat. Mutta entäpä Simon Malmesbury? Mitä arvelet, Bennet?"

"Mitä luulette Ellis Duckworthista, herra pastori", Hatch kysyi vuorostaan.

"Ei, Bennet, ei milloinkaan. Ei, ei hän", pappi sanoi. "Kapinanhenki ei milloinkaan ala alhaaltapäin, Bennet – siinä kohden kaikki arvostelukykyiset historiantutkijat ovat yksimielisiä."

Kapina kulkee aina ylhäältäkäsin alaspäin ja jos Pekat, Tuomaat ja Heikit tarttuvat aseisiin, niin tutki tarkoin asiaa päästäksesi selville siitä, mikä ylimys on jutun takana. No nyt, kun sir Daniel on taas yhtynyt kuningattaren puolueeseen, hän on Yorkin herrojen mustassa kirjassa. Sieltä päin, Bennet, isku tulee – kenen kädessä ase on, sitä en vielä kykene erottamaan, mutta siinä on tämän onnettomuuden ponsi."

"Teidän suosiollanne, sir Oliver", Bennet vastasi, "pyörien akselit ovat tässä maassa niin kuumat, että jo kauan aikaa olen tuntenut tulenkäryä. Ja niin teki tämä Appleyard-parkakin. Ja paha sanoa: ihmisten mielet ovat niin kiihtyneet meitä kaikkia vastaan, ettei tarvita Yorkia eikä Lancasteria usuttamaan heitä meitä vastaan. Minun halpa ajatukseni on tämä: te, joka olette kirkon mies, ja sir Daniel, joka purjehtii joka tuulen mukaan, olette ryöstäneet omaisuuden monelta mieheltä ja tuominneet tai hirtättäneet yhden ja toisen. Teidät vaaditaan nyt edesvastuuseen siitä. Oikeudessa jutut ovat aina ratkenneet niin, että te pääsette voitolle, en tiedä millä keinoilla, ja te luulette että kaikki on sillä hyvä. Mutta sallikaa minun sanoa, sir Oliver: mies, jolta olette ryöstäneet omaisuuden ja jota olette suomineet, on sitä vihaisempi, ja jonakin päivänä, kun paholainen on liikkeellä, se mies tarttuu jouseensa ja lähettää kyynäräisen nuolen sisälmystenne läpi."

"Ei, ei Bennet, sinä olet väärässä. Bennet, sinun olisi paras pitää järkesi aisoissa", sir Oliver sanoi. "Sinä olet lörpöttelijä, Bennet, suunpieksäjä, hölökieli; sinun suusi on avonaisempi kuin kaksi korvaasi. Ota ojentuaksesi, Bennet, ota ojentuaksesi."

"Heh, en sano sen enempää, käyköön teille niin kuin mielenne tekee", Bennet sanoi.

Pappi nousi tuolilta ja otti kirjoituslippaasta, joka riippui hänen kaulastaan, sinettivahan, vahakynttiläkierukan ja tulukset. Näillä välineillä hän sir Danielin sinetillä sulki arkun ja astiakaapin, Bennetin seisoessa nyrpeän näköisenä katselemassa. Sitten koko seurue hiukan pelokkaana poistui tuvasta ja nousi hevosenselkään.

"Tähän aikaan meidän pitäisi jo olla matkalla, sir Oliver", sanoi Hatch pitäessään papille jalustinta, kun tämä nousi selkään.

"Niin, mutta Bennet, olot ovat muuttuneet", pappi vastasi. "Ei nyt ole Appleyardia – rauha hänen sielulleen! – komentamassa linnäväkeä. Minun täytyy varata sinut, Bennet. Minä tarvitsen vankkaa miestä, johon voin luottaa tänä mustien nuolien päivänä. 'Nuoli, joka lentää päivällä', sanoo evankeliumi... en muista jatkoa. Oh, minä olen kehno pappi, olen vaipunut liian syvälle maallisiin asioihin. Kas niin, vouti Hatch, laskekaamme nyt laukkaa, ratsumiehet ovat kai jo kirkolla."

He ratsastivat tietä myöten, tuuli liehutteli papin vaipan liepeitä. Heidän takanansa rupesi nousemaan pilviä, himmentäen laskevan auringon valon. He olivat sivuuttaneet kolme niistä hajallansa olevista taloista, jotka muodostivat Tunstallin kylän, kun tien polvekkeessa kirkko tuli heidän näkyviinsä. Kymmenkunta rakennusta sijaitsi taajana ryhmänä kirkon ympärillä, mutta sen takana oli niittyjä ja peltoja. Ruumisportin kohdalla oli parikymmentä miestä, joista toiset istuivat hevosenselässä, toiset taas seisoivat hevosten päitten kohdalla. Miesten asut ja ratsut olivat kovin erilaisia. Toisilla oli keihäät, toisilla tapparakeihäät, toisilla jouset; muutamien hevoset olivat äsken vetäneet auraa ja olivat vielä saven tahraamia. Sillä nämä miehet olivat maan alhaisinta kerrosta, kaikki paremmat miehet varusteineen olivat jo sir Danielin kanssa sotaretkellä.

"Tämä ei näytä huonolta, kiitetty olkoon Hollywoodin risti! Sir Daniel tulee kyllä tyytymään toimiimme", huomautti pappi, arvioiden mielessään miesten lukua.

"Kuka tuolla? Seis, jos olet kunnollinen mies", huudahti Bennet.

Mies hiipi kirkkotarhan punakatajien seassa. Kuullessaan Bennetin huudahduksen hän nousi eikä koettanut enää piilotella, vaan pötki nopeasti metsään päin pakoon. Portin kohdalla seisovat miehet, jotka eivät olleet häntä ennen huomanneet, heräsivät nyt ja hajaantuivat sinne tänne. Ne heistä, jotka olivat astuneet hevosenselästä, rupesivat kiipeämään satulaan, toiset ajoivat juoksevaa miestä takaa, mutta heidän oli pakko kiertää kirkkotarhan vihitty maa, ja pian kävi selväksi, että saalis oli pääsevä heidän ulottuviltaan. Hatch koetti kiroten ja pauhaten pakottaa hevosensa aitauksen yli, sulkeaksensa takaa-ajetulta pakotien, mutta hevonen teki tenän, karkasi pystyyn ja heitti ratsastajan

lokaan koipiensa pyristelemään. Ja joskin hän heti nousi ja tarttui ohjaksiin, oli aika jo ehtinyt liukua hänen käsistään, ja pakeneva mies oli päässyt niin pitkälle, ettei ollut toivoakaan enää saada häntä kiinni.

Toisia neuvokkaampi oli Dick Shelton ollut. Sen sijaan, että hän olisi ruvennut turhaan takaa-ajoon, hän oli tarttunut varsijouseensa, virittänyt sen ja asettanut nuolen paikalleen. Ja nyt, kun muut olivat lakanneet takaa-ajostaan, hän kääntyi Bennetin puoleen ja kysyi, pitikö hänen ampua.

"Ammu! Ammu!" huusi pappi verenhimoisen rajusti.

"Laittakaa että häneen osutte, nuori herra Dick", Bennet sanoi.

"Ampukaa hänet maahan kuin kypsän omenan."

Pakenijalta puuttui ainoastaan pari askelta päästäkseen suojaan, mutta mäki jyrkkeni, joten hänen juoksunsa hidastui. Iltahämärä ja karkaajan epäsäännölliset liikkeet vaikeuttivat tähtäämistä, ja suunnatessaan joustaan Dick tunsi vähän sääliä, jopa melkein toivoi ampuvansa sivuitse. Nuoli lensi.

Mies horjahti ja kaatui maahan. Hatch tovereineen päästi riemuhuudahduksen. Mutta he olivat myyneet nahan ennen kuin karhu oli ammuttu. Mies oli vikkelästi heittäytynyt maahan, mutta vikkelästi noussutkin. Sitten hän kääntyi, heilutti hattuaan pilkallisesti ja seuraavassa silmänräpäyksessä hävisi metsään.

"Rutto hänet periköön!" Bennet huusi. "Hänellä on varkaan jalat, kylläpä hän osaa juosta, pyhän Banburryn kautta! Osasitte kuitenkin häneen, nuori herra Shelton, hän on varastanut nuolenne, enkä silti häntä kadehdi."

"Mutta mitä hän kirkon luona toimitti?" kysyi pappi. "Clipsby, hyvä mies, astupas alas hevosen selästä ja haeskele tarkoin punakatajien alta."

Ei ollut Clipsby montakaan aikaa ollut poissa, kun hän jo palasi paperiliuska kädessään.

"Tämä kirjoitus oli naulattu kirkon oveen", hän sanoi ojentaessaan paperin sir Oliverille. "En muuta löytänyt, herra pastori."

"Mutta, pyhän Kirkko-Äidin kautta, tämä on melkein pyhänhäväistystä. On toista, jos kuninkaan suosioksi ja linnanherran hyödyksi naulataan julistuksia. Mutta että jokainen vihreänutuinen mieronkiertäjä kiinnittää ilmoituksia kirkonoveen – niin, se on jo melkein pyhänhäväistystä, – moni mies on vähemmästäkin roviolla palanut! Mutta mitä tämä kirjoitus sisältää? Ilta hämärtyy nopeasti. Hyvä herra Richard, sinulla on tarkat silmät. Lue tämä herjauskirjoitus."

Dick Shelton otti paperin ja luki sen ääneen. Se sisälsi muutamia epätasaisia runosäkeitä, käsiala oli huonoa, kirjaimet isoja ja kirjoitus kovin virheellistä. Hiukan korjattuna se kuului näin:

Neljä mulla vyössä on mustaa nuolta, neljä niille, jotka toi mulle tuskaa ja huolta. Neljä miestä minulle paha aiko, katalasti tielleni kuoppaa kaivoi.

Jo lensi jousesta yksi nuoli,
ja vanha Appleyard äkkiä vaipui ja kuoli.

Pian Bennet Hatch toisen saa läpi rinnan,
hän poroksi poltti Grimstonen linnan.

Kolmas kostaa Oliver Oatsin juonet.
Hän katkoi Harry Sheltonin kaulasuonet.

Sir Daniel on neljännen päämäärä.
Ei sano kenkään, että sen suunta on väärä.

Sydän teillä oli mustempi syttä,

siksi kantaa mustia nuolia kyttä.

Alas polvistukaa ja rukoelkaa.

Veren verestä, konnat, te olette velkaa.

Vihreän metsän Kostaja ja hänen iloiset kumppaninsa.

Item. Meillä on enemmänkin nuolia ja hyvää hamppunuoraa teikäläisten varalle.

"Mutta pyhän laupeuden ja Jumalan armon nimessä!" sir Oliver voivotteli. "Hyvät ystävät, paha on maailma, jossa elämme, ja pahemmaksi se joka päivä käy. Vannon Hollywoodin ristin kautta, että olen niin viaton kuin äsken syntynyt lapsi. Olen sekä ajatuksissa että työssä viaton tuon hyvän ritarin kuolemaan. Eikä häneltä kurkkua leikattukaan, siinäkin he erehtyvät, on vielä elossa luotettavia todistajia, jotka voivat sen toteen näyttää."

"Turhaan puhutte, herra pastori", Bennet sanoi. "Turha on tuhlata sanoja enää siihen asiaan."

"Ei, ei, vouti Bennet, ei niin. Pysykää aisoissanne, hyvä Bennet", pappi vastasi. "Minä tahdon saada viattomuuteni toteen näytetyksi. En millään ehdolla tahdo erehdyksen takia menettää henkikultaani. Otan kaikki läsnäolijat todistajiksi, etten ole syypää tuohon tekoon. En silloin edes ollut kotona Moat Housessa. Minut lähetettiin asialle ennen kello yhdeksää – "

"Sir Oliver", keskeytti hänet Bennet Hatch, "koska ette suvaitse pitää suutanne kiinni, täytyy minun ryhtyä toisiin keinoihin. Goffe, soita lähtöön ja mars!"

Torven soidessa Bennet lähestyi hämmästyntä pappia ja kuiskasi vihaisena pari sanaa hänen korvaansa.

Dick Shelton huomasi papin pelästyneenä vilkaisevan häneen. Hänellä oli kylliksi syytä miettimiseen, sillä tuo puheena oleva sir Henry Shelton oli hänen oma lihallinen isänsä. Mutta sanaakaan hän ei lausunut, eivätkä hänen kasvonsakaan osoittaneet mitä hän ajatteli.

Hatch ja sir Oliver pitivät vähän aikaa keskenänsä neuvoa siitä, mihin toimenpiteihin nyt oli ryhdyttävä, kun Appleyardin kuolema oli muuttanut asiointilan. Kymmenen miestä päätettiin jättää suorittamaan linnaväen palvelusta sekä saattoväeksi sir Oliverille hänen matkallaan läpi metsän. Koska Bennet Hatch oli jäävä linnan päälliköksi, uskottiin kootun apujoukon päällikkyys nuorelle Sheltonille. Muuta neuvoa ei ollut. Miehet olivat hitaita, typeriä ja tottumattomia sotatoimiin, Shelton sen sijaan oli väen suosiossa ja sitä paitsi päättäväinen ja vakaantunut paljon enemmän kuin hänen ikäisensä tavallisesti. Vaikka hän oli kasvanut näissä yksinkertaisissa maalaisoloissa, hän oli saanut kirjallistakin kasvatusta sir Oliverin johdolla, ja Bennet Hatch itse oli opettanut hänelle aseittenkäyttöä ja päällikkyystaidon alkeita. Bennet oli aina ollut ystävällinen ja avulias häntä kohtaan. Hän oli niitä miehiä, jotka ovat julmia kuin tiikeri niille, joita he pitävät vihollisinaan, mutta juromaisen ystävällisiä ja uskollisen hyväntahtoisia ystävilleen. Sillä aikaa kun sir Oliver astui lähimpään mökkiin kirjoittaakseen hienolla ja näppärällä kynällään sir Daniel Brackleylle kertomuksen päivän tapauksista, tuli Bennet oppilaansa luo toivottaakseen hänelle menestystä matkalle.

"Teidän täytyy kiertää silta, nuori herra Shelton, vaikka tie onkin pitempi, suojellaksenne henkeänne! Pankaa luotettava mies kulkemaan tähystelijänä viisikymmentä askelta edellä, ja ratsastakaa hiljaa siksi kun olette päässyt metsän ohi. Jos roistot hyökkäävät teidän kimppuunne, niin kannustakaa eteenpäin, seisautumisesta ei ole apua. Ja yhä eteenpäin, nuori herra Shelton, älkääkä palatko takaisin, jos henkenne on teille rakas, sillä täällä Tunstallissa ei ole apua saatavissa, muistakaa se. Ja kun nyt lähдете tuohon suureen kuningassotaan ja minä jään tänne henkeni uhalla ja ainoastaan pyhimykset tietävät, tapaammeko toisiamme enää täällä maan päällä, niin annan teille viimeiset neuvoni lähtiessänne. Pitäkää sir Danielia tarkoin silmällä, häneen ei voi luottaa. Älkää myöskään mustatakkiin luottako – hän ei tarkoita pahaa, mutta hän juoksee toisten asioita. Hän on sir Danielin käsiputki! Valitkaa itsellenne hyvä isäntä ja hankkikaa mahtavia ystäviä, pitäkää huolta siitä.

Ja ajatelkaa joskus Bennet Hatchia. Onhan pahempia konnia maailmassa kuin Bennet. Ja Jumalan haltuun!"

"Ja Jumala olkoon teidänkin kanssanne, Bennet", Dick vastasi. "Te olette ollut hyvä ystävä minulle, sitä en unohda."

"Ja kuulkaa, nuori herra", Hatch lisäsi hiukan hämillään, "jos tuo John Kostaja lähettäisi ruumiiseeni nuolen, ehkä suvaisisitte uhrata kultarahan tahi pari sieluraukkani puolesta, sillä luultavasti menen suoraa tietä kiirastuleen."

"Niin kuin tahdotte, Bennet", nuori Shelton vastasi. "Mutta mitä joutavia! Kyllä me vielä toisemme tapaamme siellä, missä kippo olutta on paremmin onneksemme kuin messut."

"Pyhimykset sen suokoot, nuori herra Shelton", toinen vastasi. "Mutta tuossa tulee sir Oliver. Jos hän olisi yhtä näppärä käyttämään jouta kuin kynää, hän olisi oivallinen soturi."

Sir Oliver jätti nuorelle Sheltonille sinetillä suljetun mytyn, jonka päällekirjoitus kuului näin: "Korkeasti kunnioitetulle herralleni, sir Daniel Brackleylle, ritarille, kiireessä lähetetty."

Shelton pisti kirjeen nuttunsa povitaskuun, antoi tunnussanan ja lähti joukkoineen kylästä länteen päin.

ENSIMMÄINEN KIRJA

Kaksi nuorukaista

ENSIMMÄINEN LUKU

Majatalo "Aurinko" Kettleysssä

Samana yönä, jolloin "alkusanoissa" mainitut asiat olivat tapahtuneet, istui sir Daniel Kettleyn majatalossa. Koska ympäristö oli rämeistä, tuntui yö kylmältä, ja Tunstallin ritarin täytyi turvautua takkavalkeaan pysyäkseen lämpimänä. Siitä huolimatta hän oli ollut jalkeilla keskiyöstä asti, vaikkei hänellä ollut mitään syytä pelkoon, koska vartio oli vahva. Mutta hänen levottomuuteensa olivatkin syynä aivan toiset seikat.

Sir Daniel oli näet niitä miehiä, jotka eivät koskaan lepää, kun rahojen hankkiminen on kysymyksessä, eivätkä kammo mitään keinoja, ei huonojakaan. Niinpä ei hänen itaruutensa sinäkään yönä suonut hänelle lepoa.

Kello kahden paikkeilla aamulla hän jo istui kapakkahuoneen takkatulen ääressä. Hänen vieressään oli pullo höystettyä olutta. Hän oli riisunut silmikolla varustetun kypäränsä, yllänsä hänellä oli veripunainen lämmin vaippa, ja kaljua, laihaa, tummahahmoista päättään hän nojasi käteensä. Oven luona oli tusinan verran sotilaita; toiset seisoivat vartiona ovella, toiset viruivat penkeillä nukkumassa. Vähän likempänä makasi lattialla vaippaansa kääriytyneenä noin kaksi- tahi kolmetoistavuotias nuorukainen. "Auringon" isäntä seisoi mahtavan miehen edessä.

"Pane nyt, isäntä, mieleesi", sanoi sir Daniel, "ja noudata tarkoin käskyjäni, niin saat minusta hyvän herran. Minä tarvitsen luotettavaa väkeä poliisimieheksi ja minä tahdon Adam-a-Moren heidän ylikonstaapelikseen. Pidä huolta siitä. Jos valitset toisenlaisia miehiä, niin paha sinut perii. Niitten suhteen, jotka ovat maksaneet veroa Walsinghamille, aion ryhtyä sopiviin keinoihin – sinä, isäntä, olet yksi niitä."

"Hyvä ritari", isäntä vastasi, "vannon Holywoodin ristin kautta, että maksoin veroa Walsinghamille ainoastaan pakosta. Niin, jalo ritari, en rakasta Walsinghamin veijareita, he ovat köyhiä kuin varkaat, jalo ritari! Toista on semmoinen herra kuin te, jalo ritari! Niin, tehkää hyvin ja kysykää naapureilta, minä olen kova Brackleyn puolustaja."

"Olkoon niin", sir Daniel sanoi kuivasti. "Te maksatte siis kaksinkertaisesti."

Majatalon isäntä irvisti pahasti tämän kuullessaan. Mutta siihen aikaan tällainen menettely oli niin tavallista, että vuokraaja saattoi iloita päästessään niinkin vähällä.

"Tuo tänne tuo veijari tuolta, Selden", huusi ritari.

Yksi palvelijoista toi hänen eteensä vanhan köyryselkäisen miesraukan, joka oli kalpea kuin kynttilä ja värisi suokuumeesta.

"No ukkoseni", sir Daniel kysyi, "mikä on nimesi?"

"Teidän suosiollisella luvallanne", mies vastasi, "nimeni on Condall – Shorebyn Condall – , teidän ylhäisyytenne luvalla."

"Sinusta on minulle kerrottu rumia juttuja", ritari sanoi, "sinä hommailet maanpetosta, lurjus; sinua epäillään pahasti monen miehen murhasta. Olet rohkea veijari, mutta kyllä minä ylpeytesi masennan."

"Korkeasti kunnioitettu herrani", mies huudahti, "tuon kaiken ovat häijyt kielet keittäneet teidän korkean selkänne takana. Olen vain halpa mies enkä ole ketään loukannut."

"Alituomari kertoi minulle kovin pahoja juttuja sinusta", ritari sanoi.

"Tuo Shorebyn Tyndall on vangittava", hän sanoi."

"Condall, hyvä herra, Condall on minun halpa nimeni", sanoi onneton mies.

"Condall tai Tyndall, samantekevä", sir Daniel vastasi tylästi. "Täällä sinä nyt vain olet, ja minä kovin epäilen kunnollisuuttasi. Jos tahdot niskasi pelastaa, niin sinä heti kirjoitat minulle kahdenkymmenen punnan suuruisen sitoumuksen".⁵

"Kahdenkymmenen punnan, hyvä herra!" Condall huusi. "Sehän on ilmeistä hulluutta. Minun koko omaisuuteni ei nouse seitsemääntoista sillinkiin!"

"Condall tai Tyndall", sir Daniel vastasi irvistellen, "minä vastaan tappiostasi, kirjoita minulle kaksikymmentä, ja saatuani kaikki mitä voin sinulta saada, olen sinulle hyväntahtoinen herra ja annan sinulle loput anteeksi."

"Voi surkeata, hyvä herrani, se on mahdotonta, en osaa kirjoittaa", Condall vaikeroi.

"Ai, ai", ritari vastasi, "asia näyttää pahalta. Olisin kumminkin mielelläni tahtonut pelastaa sinut, Tyndall, jos omatuntoni olisi sallinut. Selden, hirtä tämä vanha jörri lähimpään puuhun, jotta voin häntä tervehtiä ratsastaessani ohi. Hyvästi, hyvä herra Condall, rakas herra Tyndall, pääsette pikapostilla paratiisiin, onnea matkalle."

"Ei, ei, leikkisä herrani", Condall vastasi pakottaen itsensä nöyrästi hymyilemään, "koska olette noin ankara, niin minäkin koetan noudattaa teidän hyväntahtoista käskyänne, heikon kykyne mukaan."

"Ystäväni", sir Daniel sanoi, "nyt sinä kirjoitat neljäkymmentä puntaa. Nopeasti! Selden, katso että hän kirjoittaa kunnollisen sitoumuksen, ja toimita se todistetuksi."

Ja sir Daniel, joka oli varsin leikkisä ritari, nielaisi kulauksen höyrytettyä olutta ja nojautui nauraen taapäin.

Sillä aikaa alkoi lattialla makaava nuorukainen liikkua, nousi istumaan ja silmäili pelästyneen näköisenä ympärillensä.

"Tänne", sir Daniel sanoi. Poikanen nousi ja lähestyi häntä hitaasti. Sir Daniel heittäytyi taapäin ja nauroi täyttä kurkkua. "Pyhän ristin kautta!" hän huudahti, "vankka poika!"

Poika punastui vihasta ja heitti mustista silmistään leimuavan katseen sir Danieliin. Nyt kun hän oli pystyssä, oli varsin vaikea arvata hänen ikäänsä. Hänen kasvojensa ilme näytti hiukan vanhemmalta, mutta hänen ihonsa oli hieno kuin nuoren lapsen, hänen ruumiinrakenteensa tavattoman hento ja hänen käyntinsä tuntui hiukan kömpelöltä.

"Olette kutsunut minut, sir Daniel", hän sanoi. "Sitäkö varten, että saisitte nauraa kurjaa tilaani?"

"Oh, salli minun nauraa", ritari sanoi. "Salli minun nauraa, senkin veitikka. Jos voisit nähdä itsesi, nauraisit itse ensimmäisenä, minä vakuutan."

"Hyvä", nuorukainen sanoi punastuen, "te saatte vastata tästä kuten kaikesta muustakin. Naurakaa niin kauan kuin vielä voitte."

"Oh, rakas serkku", sir Daniel vastasi vähän totisempana, "eihän pieni pila liene kiellettyä näin sukulaisten ja hyvien ystävien kesken. Tahdon toimittaa sinulle tuhannen punnan arvoisen naimakaupan. Mitä siitä arvelet? Suhtauduin sinuun tosin hiukan törkeällä tavalla, olojen pakosta, mutta tästä lähtien tahdon auliisti sinua elättää ja ystävällisesti kohdella. Sinusta on tuleva rouva Shelton – lady⁶ Shelton, kautta kunniani, sillä pojasta lupaa tulla kelpo mies. Kas niin, älä pelkää kelpo naurua, se poistaa alakuloisuuden, konnat eivät naura, serkkukulta. Hyvä isäntä, toimita ateria serkulleni, nuori herra Johnille. Istu, kultaseni, ja syö."

"En", sanoi poika, "en tahdo suurusta. Olette pakottanut minut tähän syntiseen tilaan, ja minä aion paastota. Mutta, hyvä isäntä, pyydän kohteliaasti, antakaa minulle lasi raitista vettä, niin olen teille kiitollinen."

"Syntinen tilasi! Kyllä sinut synnistäsi päästetään, älä pelkää!" ritari lausui, "ei sinun synnintunnustuksesi vaikeaksi käy, totta tosiaan! Tyydy nyt ja syö."

---

⁵ Englannin punta = lähes 550 markkaa (1949); punnassa on 20 sillinkiä.

⁶ Lady, lue: leidi, armollinen rouva, hieno rouva.

Mutta nuorukainen oli itsepäinen, joi lasin vettä, verhoutui vaippaansa ja meni syrjäiseen nurkkaan, jossa hän sitten istui synkissä mietteissä.

Pian sen jälkeen syntyi vilkas liike kylässä, kuultiin aseitten räminää ja kavionkapsetta, ja ravintolan ovesta astui sisään joukko miehiä, etunenässä nuori Shelton liejuisena ja savisena.

"Jumala varjelkoon teitä, sir Daniel", hän sanoi.

"Kuinka! Dick Shelton!" ritari huudahti, "miksi ei Bennet Hatch tullut?" Sheltonin nimeä mainittaessa toinen nuorukainen loi uteliaan katseen tulijaan.

"Tehkää hyvin, herra ritari, ja lukekaa tämä sir Oliverin lähettämä kirje, joka ilmoittaa kaiken. Ja vielä tehkää hyvin ja rientäkää kiireesti Risinghamin luo. Tapasimme matkalla pikalähetin, joka ratsasti hurjaa vauhtia. Hän vei kirjeitä ja kertoi lordi Risinghamin olevan huutavassa hädässä ja että hän suuresti tarvitsee teidän apuanne."

"Mitä sanot? Huutavassa hädässä?" ritari vastasi. "Hoh, me siis pysymme 'kiireesti' alallamme, hyvä Richard. Nykyoloissa ratsastaa turvallisimmin se, joka pitää pienintä kiirettä. Ja kuten sananlasku sanoo: liika hoppu, huono loppu, pane se mieleesi, Dick. Mutta katsokaamme ensiksi minkälaista karjaa olet tänne tuonut. Selden, soihtu tänne!"

Sir Daniel astui ulos kylätielle ja tarkasti soihdun punaisessa valossa äsken tullutta väkeä. Hän oli vihattu naapuri ja vihattu isäntä, mutta sotapäällikkönä häntä rakastivat ne, jotka seurasivat hänen lippuaan. Hänen hyökkäystapansa, hänen taattu rohkeutensa, hänen huolenpitonsa sotilasten hyvinvoinnista, jopa hänen törkeät pilapuheensakin olivat kaikki hänen soturiensa tapojen ja mielenlaadun mukaisia.

"Ah, mutta pyhän ristin kautta!" hän huusi, "mitä poloisia koiria nämä ovat? Toiset ovat käyriä kuin jousi, toiset taas hoikkia kuin keihäs. Ystävät, teidät pannaan ensimmäiseen taisteluriviin, teistä ei minulle ole mitään hyötyä, ystävät. Katsokaa tuota talonpoikaa tuossa papurikon selässä. Kaksivuotias lammas sian selässä näyttäisi uljaammalta! Haa! Clipsby, sinäkö siellä olet, vanha kettu. Sinunkaltaisestasi minä voin ihan itkemättä luopua, sinä saat kulkea kaikkien muiden edellä, maalaamme ison pilkun sinun nuttuusi, jotta jousimiehet sinuun paremmin osaisivat. Sinä lurjus saat näyttää meille tietä."

"Minä kyllä näytän tien minne tahansa, sir Daniel, mutta en vihollisen puolelle", Clipsby vastasi jörösti.

Sir Daniel purskahti nauruun.

"Hyvin sanottu!" hän virkkoi, "sinulla on ovela kieli. Annan sinulle tuon hauskan sanan anteeksi. Selden, toimita ruokaa sekä miehille että elukoille."

"Ja nyt, Dick-ystäväni", hän sanoi, "tulepas. Täällä on hyvää olutta ja kinkkua. Syö sillä aikaa kun minä luen kirjeen."

Sir Daniel avasi kirjeen, ja lukiessa hänen kasvonsa synkistyivät. Luettuansa hän kotvan aikaa istui miettimässä. Sitten hän katseli terävästi holhottiansa.

"Dick", hän sanoi, "oletko nähnyt tämän sepustuksen?"

Nuorukainen vastasi myöntäen.

"Siinä on mainittu isäsi nimi", ritari jatkoi, "ja joku mieluinen syyttää poloista pastoriaamme hänen murhastaan."

"Hän kiisti sen hyvin kiihkeästi", Dick vastasi.

"Niinkö?" ritari huudahti terävästi. "Älä ota korviisi mitä hän lavertelee. Hänellä on höllä kieli, hän visertää kuin varpunen. Jonakin päivänä, Dick, kun on parempi aika, tahdon itse sinulle laveammalta selittää nämä asiat. Siitä syytettiin erästä Duckworthia, mutta ajat olivat levottomia eikä ollut mahdollista laillista tietä päästä asian perille."

"Tapahtuiko se Moat Housessa?" Dick pisti väliin hänen sydämensä pampaillessa.

"Se tapahtui Moat Housen ja Holywoodin välillä", sir Daniel vastasi tyynesti. Mutta hän loi salaa epäluuloisen katseen Dickin kasvoihin. "Ja nyt", hän jatkoi, "syö nopeasti, sinun pitää palata Tunstalliin viemään kirjeliippu minulta."

Dickin kasvot synkistyivät.

"Sir Daniel", hän huudahti, "lähettäkää joku miehistä, minä rukoilen teitä, päästäkää minut tappeluun, minä osaan kyllä iskeä, sen lupaan."

"En epäile sitä", sir Daniel vastasi ja istui kirjoittamaan. "Mutta tässä ei niitetä kunniaa, minä jään Kettleihin siksi kunnes saan varmat tiedot sodasta, ja silloin yhdyn voittajaan. Älä puhu pelkurimaisuudesta, se on vain viisautta, Dick. Tämä maa raukka on niin täynnä kapinaa, ja kuninkaan nimi vaihtuu niin usein, ettei yksikään mies tiedä, mitä huomispäivä tuo myötään. Hupsut yltiöpäät pitävät hoppua, mutta järkimies malttaa odottaa."

Sen sanottuaan sir Daniel kääntyi selin Dickiin ja jatkoi pitkän pöydän päässä kirjettään, suu pahasti vinoissa, sillä tämä mustan nuolen juttu huolestutti häntä kovasti.

Sillä aikaa nuori Shelton kiittävällä ahkeruudella osoitti aterialleen kunniaa. Äkkiä hän tunsii jonkun koskettavan käsivarttansa, ja hyvin hiljainen ääni kuiskasi hänen korvaansa.

"Älkää olko huomaavinanne", ääni sanoi, "laupeuden nimessä neuvokaa minulle suorin tie Holywoodiin. Hyvä poika, auttakaa vaarassa ja suuressa hädässä olevaa ihmisraukkaa ja neuvokaa minulle tie turvapaikkaani."

"Kulje tuulimyllyn tietä lauttapaikalle ja tiedustele siellä sitten tarkemmin", Dick kuiskasi päätään kääntämättä ja keskeyttämättä syömistään. Mutta kun poika hiipi hiljaa ovesta ulos, heitti Dick häneen salavihkaa nopean silmäyksen.

"Mitä!" hän ajatteli, "yhtä nuori kuin minä ja kuitenkin hän sanoi minulle: 'hyvä poika!' Jospa vain olisin sen huomannut ennen kuin rupesin häntä auttamaan, niin kyllä minä! No, jos hän kulkee suon tietä, tapaan hänet kyllä, ja silloin minä lämmitän hänen korviaan."

Puolen tunnin kuluttua sir Daniel antoi Dickille kirjeen ja käski hänen mitä pikimmin viedä sen Moat Houseen. Ja puoli tuntia sen jälkeen saapui Risinghamin herran pikälähetti, joka ilmoitti seuraavaa: "Tappelu alkoi varhain tänä aamuna, ja olemme lyöneet etujoukon ja hajoittaneet vihollisen oikean siiven. Ainoastaan keskusta pitää vielä puoliaan. Jos teidän vereket joukkonne olisivat mukana, voisimme työntää vastustajat pian virtaan. Toden totta, sir Daniel, missä viivytte? Kunnianne tähden, joutukaa! Tahdotteko jäädä viimeiseksi – omaksi vahingoksenne?"

"Olen juuri tulossa", ritari vastasi. "Selden, soita torvea. Tulen heti, herra lähetti, lisäjoukkoni on vasta äsken saapunut. Ohoi pojat, joutukaa."

Torvi soi, joka kulmalta hyökkäsivät sir Danielin miehet pääkadulle ja asettuivat ravintolan edustalle. Kymmenen minuutin kuluttua oli sata hyvin aseistettua ja hyvään sotakuriin tottunutta miestä koossa valmiina lähtemään tappeluun. Enimmät olivat sir Danielin väreissä, tummanpunaisessa ja sinisessä, ja näyttivät niissä komeilta. Ensimmäisinä marssivat parhaat joukot ja viimeisenä yöllä saapunut kurja apujoukko.

Sir Daniel katseli väkeään ylpeänä, ja lähettikin arveli: "Uljaita miehiä nuo tosiaan, vahinko vain etteivät ennemmin ole lähteneet."

"Ei haittaa", sir Daniel vastasi noustessaan hevosenselkään. Mutta sitten hän äkkiä huudahti: "Mitä tämä on? John! Joanna! Pyhän ristin kautta! Missä hän on? Missä on tyttö?" hän kysyi kääntyen majatalon isännän puoleen.

"Tyttö?" sanoi majatalon isäntä, "en minä ole mitään tyttöä nähnyt."

"No poika sitten, vanha narri", ritari sanoi, "etkö jaksanut nähdä, että hän oli tyttö? Se, jolla oli tummanpunainen vaippa – joka joi vettä suuruksen asemesta, hölmö, missä hän on?"

"Kaikkien pyhimysten nimessä! herra ritari, sanoittehan häntä nuoreksi herra Johniksi, en minä voinut mitään muuta epäillä. No niin, hän on poissa. Näin pojan – tytön – näin hänet tallissa noin tunnin aikaa sitten, siellä hän satuloi harmaan hevosen."

"Pyhän ristin kautta!" ritari huusi, "tyttö oli minulle enemmän kuin viidensadan punnan arvoinen."

"Herra ritari", huomautti katkerasti lähetti, "sillä aikaa kun te täällä pidätte melua viidestäsadasta punnasta, ratkaistaan muualla taistelu Englannin kuninkuudesta."

"Oikein", ritari vastasi. "Selden", hän jatkoi, "ota kuusi jousimestä ja sieppaa hänet kiinni. Maksoi mitä maksoi, mutta palatessani Moat Houseen hänen täytyy olla siellä. Muista se niskasi kaupalla, Selden."

Ja nyt joukko lähti menemään täyttä ravia. Selden ja hänen kuusi seuralaistaan jäivät töllistelevien kylälaisten pariin kadulle.

TOINEN LUKU

Suolla

Kuuden paikkeilla aamulla Dick alkoi ratsastaa suota kohti kotiin päin. Hän oli koko yön istunut satulassa, mutta hänen mielensä oli hilpeä, hänen ruumiinsa jäntevä, ja kaunis oli sääkin. Iloisena hän ratsasti eteenpäin yhä alemmas suoseudulle, kunnes kaikki hänen ympärillään oli autiota erämaata. Muuta tienviittaa ei näkynyt kuin Kettleyn tuulimyllyn pyörivät siivet hänen takanansa ja Tunstallin tummansininen metsänharja hänen edessään. Oikealla ja vasemmalla ei ollut muuta kuin suota ja jälleen suota, vireän tuulen mukaan notkuvaa ruo'ikkoa ja pajukkoa ja siellä täällä jokin pettävä allikko, jonka sen vihreä peite teki vielä vaarallisemmaksi.

Tämän suomaan keskitse vei suora, muinaisroomalaisten sotamiesten rakentama tie. Paikoittain se oli vajonnut suohon niin että satoja metrejä oli veden peitossa. Eräässä paikassa tällainen veden vallassa oleva syväne oli tavallista pitempi ja syvempi, eikä tottumaton millään muotoa voinut erottaa tien suuntaa. Huolimatta siitä, että vesi nousi hevosen polviin asti, Dick ratsasti rauhallisesti eteenpäin vedenalaisella kovalla tiellä, pitäen merkinään tuulimyllyn siipiä ja Tunstallin metsäylännettä. Mutta hän ei voinut tukahduttaa jonkinmoista levottomuutta ajatellessaan tuota toista, seutuun perehtymätöntä nuorukaista, jolle hän oli antanut tiestä niin epämääräisiä tietoja.

Päästyänsä niin pitkälle, että hän jo saattoi huomata tien, joka nousi syvänteen toiselle puolelle, hän kuuli äkkiä kovaa molskinaa oikealta puoleltaan, ja luodessaan silmänsä sinnepäin hän huomasi harmaan hevosen, joka oli vatsaa myöten vajonnut suohon ja vielä kaikin voimin ponnisteli henkensä puolesta.

Ikään kuin eläinraukka olisi aavistanut avun lähestyvän, se rupesi surkeasti hirtahtelemaan. Pelosta hurjistuneena se mulkoili vertyneillä silmillään, ja piehtaroiden hevosraukan ympärillä nousi rämeestä koko pilvi pisteleviä hyönteisiä.

"Taivas varjalkoon!" Dick ajatteli. "Olisiko nuorukaisparka sortunut suohon? Tuo on hänen hevosensa, aivan varmaan – kelpo harmo! Niin, ystävä, koska noin surkeasti valittelet, tahdon tehdä mitä voin, jottei sinun tarvitsisi noin kurjasti tuuma tuumalta vajota kuolemaan."

Näin sanoen hän otti varsijousensa ja lähetti nuolen läpi elukan pään.

Tämän kolkon laupeudentyön tehtyään hän ratsasti eteenpäin alakuloisena ja tarkoin katsellen ympärilleen, huomaisiko hän mitään jälkiä onnettomasta nuorukaisesta.

"Minun olisi pitänyt häntä paremmin neuvoa", hän ajatteli, "pelkään hänen hukkuneen rämeikköön."

Samassa hän kuuli äänen huutavan hänen nimeänsä tien varrelta, ja luodessaan silmänsä sinnepäin hän keksi nuorukaisen kasvot ruoikosta.

"Siinäkö oletkin!" hän sanoi pidättäen hevosensa. "Olit niin ruokojen peitossa, että olin ratsastaa ohitse sinua huomaamatta. Näin hevosesi vajonneena rämeikköön ja lopetin sen tuskat. Se sinun olisi pitänyt itse tehdä, jos sinussa olisi ollut enemmän sääliväisyyttä. Mutta tule nyt pois piilostasi, ei täällä ole ketään sinua vainoamassa."

"Ei minulla ole asetta, hyvä poika, enkä kykenisi sitä käyttämään, jos olisikin", toinen vastasi kömpiessään ruo'ikosta tielle.

"Minkä tähden sanot minua pojaksi?" Dick huusi. "Et sinä luullakseni ole meistä kahdesta vanhempi."

"Hyvä nuori herra Shelton", puhuteltu sanoi, "pyydän anteeksi. En millään muotoa tahdo teitä loukata. Päinvastoin. Minä olen nyt pahemmassa pulassa kuin milloinkaan, ja minun täytyy vedota teidän jalomielisyyteenne. Olen näet eksynyt tieltä ja kadottanut vaippani ja hevoseni. Minulla on

jäljellä vain ratsuruoska ja kannukset. Ja ennen kaikkea", hän lisäsi katsellen vaatteitaan surullisen näköisenä, "ennen kaikkea olen surkean likainen."

"Ohoh!" Dick huudahti. "Sitäkö suret, että olet vähän likainen? Veri haavasta ja tomu matkasta, se on miehen kaunistus."

"Kyllä minä vain heistä enemmän pidän puhtaina", toinen arveli, "mutta sanopas, mitä minä teen. Hyvä nuori herra Shelton, auta minua viisaalla neuvolla. Jollen pääse turvallisesti Holywoodiin, olen hukassa."

"Autan paremmin kuin neuvolla", Dick sanoi astuen hevosenselästä, "ota sinä hevoseni, niin minä juoksen rinnalla kunnes väsyn, sitten vuorotellaan eteenpäin."

Niin sovittiin, ja sitten pyrittiin eteenpäin niin joutuisasti kuin huono ja epätasainen tie salli. Dick piti kättänsä toisen polvella.

"Mikä on nimesi?" Dick kysyi.

"Sano John Matcham", oli vastaus.

"Ja mistä syystä pyrit Holywoodiin?" Dick jatkoi.

"Pyytäökseni suojelusta sitä miestä vastaan, joka tahtoo minua sortaa", oli vastaus. "Holywoodin hyvä apotti on vankka turva vähäväkisille."

"Mutta mitenkä sinä olet joutunut sir Danielin seuraan?" Dick uteli edelleen.

"Oh", Matcham vastasi, "väkivallan pakosta! Hän ryösti minut väkisin maatilaltani, puki minut tähän pukuun, pakotti minut ratsastamaan kunnes olin väsymyksestä nääntyä, hän on pilkannut minua niin että itketti, ja kun muutamat ystäväni ajoivat meitä takaa vapauttaakseen minut hänen käsistään, hän asetti minut jälkijoukkoon nuolille alttiiksi. Jopa riipaisikin nuoli oikeata jalkaani niin että minun on vaikea kävellä. Mutta tulee vielä tilinteon aika, jolloin välimme selvitetään."

"Yritätkö ampua kuuta pyssyllä?" Dick sanoi. "Hän on voimakas ritari ja hänellä on rautainen käsi. Jos hän aavistaisi, että minä olen ollut jossain tekemisissä sinun pakosi kanssa, minun kävisi huonosti."

"Oi poika raukka", puhuteltu vastasi, "sinä olet hänen holhottinsa, kuten minäkin luullakseni olen, ainakin hän niin väittää, tai sitten hän on ostanut naittajaoikeuden minun suhteeni, en oikein tiedä. Kaikissa tapauksissa hänellä on jokin keino, jolla hän aikoo minut masentaa."

"Taaskin 'poika'!" Dick sanoi.

"No, pitääkö minun sanoa: tyttö?" kysyi matkatoveri.

"Tytöt hiiteen! Minä inhoan heitä, halveksin koko joukkoa", Dick vastasi.

"Sinä puhut poikamaisesti", Matcham sanoi, "sinä pidät heistä enemmän kuin tahdot myöntää."

"Minäkö?" Dick sanoi. "En heitä ajattelekaan. Tytöt hiiteen, sanon vielä! Toista on kun saa metsästää, tapella ja huvitella. En milloinkaan ole kuullut naisesta, joka olisi johonkin kyennyt, paitsi yhdestä ainoasta, ja se raukka poltettiin noituudesta ja siksi että hän huolimatta sukupuolestaan kävi miehenvaatteissa."

Nuori herra Matcham teki ristinmerkin ja näytti rukoilevan.

"Mitä teet?" Dick kysyi.

"Rukoilen hänen sielunsa puolesta", toinen vastasi äänellä, jossa oli säälin sävy.

"Noidan sielun puolestako?" Dick huudahti. "No rukoile vain hänen puolestaan, jos sinua miellyttää. Hän oli tosiaan paras tyttö Euroopassa, niin hän oli, tuo Jeanne d'Arc.⁷ Vanha Appleyard juoksi häntä pakoon, niin hän itse sanoi, kuin olisi tyttö ollut ilmipaholainen. Niin, hän oli kelpo tyttö."

"Mutta, hyvä nuori herra Richard", Matcham vastasi, "jos noin halveksit tyttöjä, et ole oikea mies."

"Lörpötystä!" Dick sanoi. "Sinä olet piimäsuu lapsi ja sovit parhaiten tyttöjen seuraan. Enkö mielestäsi ole oikea mies? Koetapas astua maahan, niin opetan selällesi, olenko mies vai enkö?"

---

⁷ Orléansin neitsyt.

"Oh, ei minusta ole tappelijaksi", virkkoi toinen vilkkaasti, "en aikonut sinua loukata, laskin vain pilaa. Puhun tytöistä vain siksi, että satuin kuulemaan sinun pian menevän naimisiin."

"Minäkö naimisiin?" Dick huudahti. "Senpä kuulen ensimmäistä kertaa. Ja entä kenen kanssa?"

"Erään Joanna Sedleyn kanssa", puhuteltu vastasi punastuen. "Se on sir Danielin vehkeilyjä, aikoo kai ansaita rahaa kummaltakin puolen."

"No niin. Avioliitto samoin kuin kuolema on kerran meidän kaikkien osa", Dick sanoi alistuvaisesti.

"Tytönkin olen kuullut haikeasti valittelevan, hän näyttää siinä kohden olevan yhtä mieltä kuin sinäkin, tai kenties tuo sulhanen muutoin on hänelle vastenmielinen."

"Kylläpä nuo tytötkin ovat hätäisiä. Ruveta valittelemaan, ennen kuin on minua edes nähnyt. Valittelenko minä? En. Mutta jos minun on mentävä naimisiin, tahdon sen tehdä vetistelemättä. Tunnetko tytön? Minkälainen hän on? Onko hän kaunis vai ruma? Onko hän ikävä vai hauska?"

"Mitäpäsiitä? Jos sinä menet naimisiin, niin menet naimisiin ja sillä hyvä. Yhdentekevähän silloin, onko morsian kaunis vai ruma. Sinähän et ole piimäsuu, kyllä sinä joka tapauksessa voit vetistelemättä naimisiin mennä", Matcham arveli.

"Hyvin sanottu", Dick tokaisi väliin, "minä en siitä välitä hölyn pölyä."

"Tyttö raukka, ei hän suinkaan miellyttävää miestä saa", huokasi toinen.

"Kuinka niin?" Dick kysyi.

"Kovaa on mennä noin puiselle miehelle", kuului vastaus.

"Kylläpä minä olenkin puusta tehty mies, kun tallustelen täällä jalkaisin ja sinä istut mukavasti hevoseni selässä. Mutta hyvää puuta olenkin", Dick arveli.

"Anna anteeksi, hyvä Dick", virkahti Matcham, "en tarkoittanut pahaa, sinulla on paras sydän koko Englannissa, hyvä Dick."

"Ole huoleti!" Dick vastasi hiukan hämillään. "En ole, Jumalan kiitos, niin närkäs. – Hiljaa! Kuuletko! Torventoitotusta takanamme!"

"Minä olen hukassa", Matcham sanoi kalmankalpeana, "he ovat huomanneet pakoni ja nyt minulla ei ole hevosta. Minä olen hukassa."

"Etpä niinkään", Dick vastasi tyynesti, "meillä on pitkä etumatka ja pian ehdimme lautalle. Ja minähän tässä ilman hevosta olen."

"Ei, ei, kyllä he minut tapaavat", kuului ratsun selästä. "Dick, hyvä Dick, auta minua, auta vähäisen, minä rukoilen hartaasti."

"Mikä sinun on?" Dick mutisi. "Enkö minä sinua auta minkä vain voin? Rohkaise toki mielesi! John Matcham – koska nimesi on John – kyllä minä, Richard Shelton, vien sinut turvallisesti Hollywoodiin, tulkoon mikä tahansa, niin totta kuin pyhimykset minua auttakoot. No, rohkaise mielesi, sinä kalpeanaama! Tie tulee nyt paremmaksi, kannusta hevosta äläkä ole minusta huolissasi, minä osaan juosta kuin hirvi."

Ja niin he kiiruhtivat eteenpäin. Matcham hevosenselässä ja Dick juosten rinnalla. Pian he pääsivätkin suon päähän ja saapuivat virran rantaan lautturin mökin kohdalle.

KOLMAS LUKU

Lautta

Till-joki oli leveä, hitaasti juokseva ja savinen virta, joka liejuisten, pajukkoa kasvavien saarten välitse hiipi läpi soiden.

Tie päättyi poukaman rantaan, missä seisojauttauriin sievä savimökki. Dick avasi oven ja meni sisään. Siellä makasi lautturi vanhalla likaisella sarkatakilla, kalpeana ja laihana, värysten vilutaudista.

"Ohoi, nuori herra Shelton", hän virkkoi, "lauttaako te kysytte? Huonot ajat, huonot ajat! Pitäkää itse huolta asiastanne. Ei ole nyt lautturia. Kiertäkää ja menkää siltatietä."

"Ei käy laatuun, Tom-lautturi", sanoi Dick, "on kova kiire, joka minuutti on kallis."

"Semmoinen itsepäinen otus", lautturi mutisi. "Jos pääsette eheänä Moat Houseen, voitte kiittää onneanne, en sano sen enempää. Ahah, kuka tämä on?" hän kysyi huomattaessaan toisen nuorukaisen.

"Sukulaiseni, nuori herra Matcham", Dick vastasi.

Matcham, joka oli laskeutunut hevosenselästä, lähestyi nyt ohjaten hevosta suitsista. "Hyvää päivää, lautturi-ystävä! Olkaa hyvä ja laskekaa aluksenne vesille, meillä on kova kiire."

Laiha, kuihtunut lautturi jäi seisoa töllistelemään suu auki.

"Pyhän neitsyen nimessä!" hän huudahti viimein purskahtaen leveään nauruun.

Nuori Matcham punastui korvia myöten, Dick puolestaan laski suuttuneena kätensä miehen olalle. "Mitä nyt, hölmö?" hän sanoi. "Ryhdy työhösi äläkä pilkkaa niitä, jotka ovat sinua parempia."

Lautturi irroitti mutisten aluksensa ja työnsi sen syvemmälle veteen.

Dick talutti hevosen, lautalle ja viimeisenä seurasi Matcham.

"Te olette kovin hienorakenteinen, hyvä nuori herra!" sanoi mies katsellen häntä naurusuin. "Tässä piilee jotain – hm, siltä minusta näyttää. Mutta olen teidän miehiänne, nuori herra Shelton. Satuin vain luomaan syrjäkatseen nuoreen herra Matchamiin."

"Vaiti, mies! Ei sanaakaan enää, käännä selkäsi meihin päin", sanoi Dick. Lautturi tarttui airoihin.

He saapuivat nyt lahdelman suuhun ja saattoivat nähdä pitkin virtaa sekä ylös- että alaspäin. Se oli täynnä pieniä liejuraantaisia, pajutiheikön peittämiä saaria. Ruo'ikot aaltoilivat ja pääskysel lentelivät iloisina liverrellen ja viilettivät liki vedenpintaa, johon taivaan kirkas sini kuvastui. Ihmishahmoa vain ei näkynyt tässä vesisokkelossa.

Lautturi oli kuitenkin levoton. "Minulla on paha aavistus, hyvä nuori herra", hän sanoi, "että Suo-John piileskelee täällä jossakin saarella. Hän vihaa kauheasti kaikkia, jotka jollain tavoin ovat yhteydessä sir Danieliin. Mitähän jos poikkeaisimme virtaa ylös ja nousisimme maihin noin nuolenkantaman päähän tiestä. Ei ole hyvä joutua tekemisiin Suo-Johnin kanssa."

"Kuinka niin? Onko hän sitä joukkoa, josta äsken mainitsit?" Dick kysyi.

"Parasta olla vaiti", vastasi lautturi, "mutta kyllä minä tahtoisin pyrkiä ylöspäin, nuori herra Dick. Mitä sanoisitte, jos nuori herra Matcham saisi nuolen hipiäänsä?" ja taas hän nauroi.

"Niinkuin tahdot, Tom", Dick vastasi.

"Kuulkaa nyt", jatkoi Tom, "virittäkää jousenne, noin, ja pankaa nuoli paikalleen – hyvä on. Kääntykää nyt minuun päin ja katselkaa minua ankarana näköisenä."

"Mitä tämä merkitsee?" Dick kysyi.

"Katsokaa, jos lauttaan teidät virran yli, täytyy näyttää siltä kuin tekisin sen pakosta", viekas lautturi vastasi, "muussa tapauksessa saan Suo-Johnista ikävän naapurin."

"Niinkö rohkeita nuo miehet ovat, että uskaltavat hallita sir Danielin omaa lauttaa?"

"Niin", kuiskasi Tom salaa vilkaisten. "Sir Daniel on jo tuomittu, hänen aikansa on tullut, mutta siitä vaiti!"

Soudettuaan kappaleen matkaa ylöspäin he tulivat ahtaaseen kanavaan likelle rantaa.

"Tässä minun täytyy laskea rantaan, pajukkoon", Tom sanoi.

"Mutta täällä ei ole laisinkaan tietä, ainoastaan pajuosuota ja rämettä", vastasi Dick.

"Nuori herra Shelton", sanoi Tom. "Teidän oman henkenne tähden en uskalla teitä alemmaksi viedä. Hän vaanii jousi kädessä kaikkia, jotka jollain tavoin kannattavat sir Danielia, ja ampuu heidät kuoliaksi niinkuin jänikset. Olen kuullut hänen vannovan sen pyhän ristin kautta. Jollen minä olisi tuntenut teitä pahasesta pojasta alkaen, olisin antanut teidän mennä omaa tietänne. Mutta vanhan tuttavuuden tähden ja kun teillä on seurassanne tämä lelu, joka ei kelpaa sotaleikkiin, olen omien korvieni uhalla kuljettanut teidät tänne. Tyytykää siis, muuta en voi, niin totta kuin tahdon tulla autuaaksi."

Lautturi oli tuskin lopettanut puheensa, kun lähimmän saaren pajukosta kuului kova huuto ja heti sen jälkeen kahinaa, ikään kuin voimakas mies olisi raivannut itselleen tietä.

"Kaikki pyhät! Hän olikin ylemmässä saarella", huusi Tom ja souti suoraa tietä kohti rantaa. "Uhatkaa nyt, hyvä Dick-herra, jousellanne minua – oikein selvästi. Olen tehnyt voitavani pelastaakseni teidät, pelastakaa te nyt minut."

Samassa alus kohahti tiheään pajukkoon. Dickin viittauksesta Matcham hyppäsi rannalle. Dick puolestaan tarttui hevosen suitsiin aikoen seurata, mutta raskas hevonen vajosi pohjattomaan liejuun ja sotkeutui taajaan viidakkoon, johon hänkin takertui.

"Ei käy laatuun", Dick sanoi, "ei tämä ole sopiva maihinnousupaikka." Hän ponnisteli voimainsa takaa päästäkseen irti, hevosen tuskallisesti hirnuessa ja potkiessa.

Silloin saaren rannalle ilmestyi äkkiä kookas mies, pitkä jousi kädessään. Dick näki vilahdukselta miehen, joka kiireesti jännitti jousensa.

"Kuka on matkustaja, Tom?" hän karjui.

"Nuori herra Shelton, John", vastasi lautturi.

"Seis, Dick Shelton!" huusi mies. "En tee teille mitään pahaa, pyhän ristin kautta! Seis, minä sanon. Takaisin, Tom-lautturi."

Dick huusi uhkaavasti: "Suu kiinni!"

"Ohoh", sanoi mies, "menkää sitten jalkaisin eteenpäin", ja samassa lensi nuoli, joka sattui hevoseen. Tuskissaan ja peloissaan tämä rupesi potkimaan niin että alus kaatui, ja seuraavassa silmänräpäyksessä kaikki pulikoivat sekaisin virrassa.

Kun Dick nousi vedenpintaan, hän oli vain muutaman jalan päässä rannasta, ja ennen kuin hänen silmänsä olivat ennättäneet selvitä liejuisesta vedestä, hänen kätensä tarttui koneellisesti johonkin lujaan ja kiinteään, joka heti rupesi vetämään häntä rantaan päin. Se oli hänen toverinsa ratsuruoska. Matcham oli näet kavunnut veden yli ulkonevalle puunrungolle ja ojentanut ruoskan hänelle.

"Pyhän messun nimessä", Dick huusi päästyään onnellisesti maihin.

"Oletpa totta tosiaan pelastanut henkeni. Minä uin kuin kivi."

Sitten hän kääntyi katselemaan saaren päin. Puolitiessä virtaa ui Tom aluksineen, ja rannalla seisoi Suo-John raivoissaan onnistumattomasta yrityksestä. Hän huusi täyttä kurkkua lautturille käskien tätä kiirehtimään.

"Tule, John", sanoi Shelton, "rientäkäämme pois ennen kuin Suo-John ennättää saada aluksen haltuunsa ja kuntoon."

He lähtivät kiitämään harpaten pajujuen lomitse mättäältä mättäälle. Ehtimättä tarkemmin valita suuntaansa he koettivat vain päästä niin pitkälle virrasta kuin suinkin mahdollista.

Pian maa alkoi kohota, ja siitä Dick arvasi heidän olevan oikealla tolalla. Kohta he saapuivatkin jalavia ja pajuja kasvavalle niitynrinteelle.

Mutta nyt Matcham, joka oli jäänyt yhä jäljemmäksi, heittäytyi maahan ja huusi läähättäen: "Jätä minut, Dick, en jaksa enää."

Richard kääntyi ja palasi hänen luokseen.

"Minäkö jättäisin sinut, John! Sepä olisi kaunista. Olithan sekä hukkuu että tulla ammutuksi pelastaessasi henkeni. Niin – totta tosiaan – hukkuu, sillä pyhimykset yksin tietävät mistä se johtui, etten vetänyt sinua alas veteen."

"Silloin olisin pelastanut meidät molemmat, minä näetkös osaan uida."

"Osaatko todellakin?" Richard huudahti hämmästyneenä, sillä uiminen oli miehen taidoista ainoa, jossa hän ei ollut etevä. "Niin", hän jatkoi, "tästä näkee, ettei pidä halveksia ketään. Lupasin viedä sinut turvassa Holywoodiin, mutta näyttääkin siltä kuin sinä voisit paremmin pitää huolta minusta."

"Älkäämme siitä puhuko sen enempää. Olemmehan nyt hyviä ystäviä, Dick?" toinen arveli.

"Tietysti, emmehan milloinkaan ole muuta olleetkaan", Dick sanoi, "sinä olet kelpo poika omalla tavallasi, vaikka oletkin joissakin suhteissa lellipoika. En milloinkaan ole semmoista tavannut. Mutta koetapas nyt reipastua, meidän täytyy joutua eteenpäin. Tämä ei ole sopiva paikka lörpöttelyyn."

"Jalkaani särkee pahasti", Matcham valitteli.

"Oh, en muistanut kipeätä jalkaasi", vastasi Dick. "Hyvä, meidän täytyy siis kulkea hitaammin. Paha vain, etten oikein tiedä missä olemme. Mutta parempi onkin, kun oikein ajattelen, ettemme ole löytäneet oikeata tietä, sillä jos nuo lurjukset vartioivat lauttaa, niin kyllä he tietäkin pitävät silmällä. Tule John, nojaa olkapäätäni vasten, poikaraukka! Oh, sinä et yletä, et ole kyllin pitkä; vanhako oletkaan? – Kaksitoista vuotta?"

"Kuusitoista", Matcham vastasi.

"Mitä? No kylläpä olet pieni ikäiseksesi", sanoi Dick, "mutta tartuhan nyt käteeni, niin pyrimme verkalleen eteenpäin, olen henkeni sinulle velkaa, ja minun on tapana maksaa velkani, sekä pahat että hyvät."

Ja eteenpäin pyrittiin mäkeä ylös.

"Kyllä me löydämme tien, jalka ehdimme, ja sitten reippaasti eteenpäin", Dick jatkoi, "mutta kas, sinullapa on pieni käsi, minua oikein hävettäisi jos minulla olisi noin mitätön käsi. Kuules", hän jatkoi hihittäen, "usko pois, totta vie lautturi luuli sinua tytöksi!"

"Ei, ei!" huudahti Matcham punastuen.

"Kyllä hän luuli, eikä kummakaan, sillä olet todellakin hiukan oudonnäköinen pojaksi, tyttönä sitä vastoin olisit oikein sievä", Dick arveli.

"Mutta tiedäthän sinä, etten ole", vastasi toinen kovasti punastuen.

"Kyllä, kyllä, pilanpäiten vain niin sanoin", Dick lohdutteli.

Samassa he kulkivat tien varrella pulppuavan pienen lähteen ohitse. "Dick hyvä", sanoi Matcham, "odotapas kun juon. Ja voi, Dick, minun on kovin nälkä."

"Mikset sinä hupsu syönyt Kettlebyssä?" Dick kysyi. "Tässä on, syö nyt", hän lisäsi antaen eväspussinsa Matchamille.

Tämän syödessä Dick rupesi tarkemmin tutkistelemaan paikkaa, missä he olivat. Pienen lorisevan puron toisella puolen kasvoi suurempaa metsää, tammia ja koivuja, eikä ainoastaan viidakkoa, kuten tähän saakka.

Huomattuaan tammen, joka oli muita puita paljon korkeampi, hän rupesi kiipeämään sitä ylös. Päästyään sen latvaan hänellä oli lavea näköala. Hän näki koko suolakeuden Kettleihin saakka, hitaasti juoksevan Till-joen saarinensa ja toisaalle päin metsän läpi kiemurtelevan keltaisen tien. Lautturin alus oli nyt käännetty pystyyn ja oli keskellä jokea palaamassa toiselle rannalle. Hän aikoi jo ruveta pyrkimään alas, kun hän äkkiä huomasi keskellä suota pienen ratsujoukon, joka hyvällä vauhdilla Kettleystä päin lähestyi lauttaa. Nopeasti hän laskeutui maahan ja palasi toverinsa luo.

NELJÄS LUKU

Vihreän metsän veljeskunta

Kun Matcham oli levännyt ja virkistynyt, nuorukaiset jatkoivat matkaansa vielä suuremmalla nopeudella. Dick kertoi, mitä hän oli puun latvasta huomannut. Nopeasti he taivalsivat loppupuolen viidakkoa, menivät kenenkään estämättä tien poikki ja rupesivat nousemaan Tunstallin metsämäkeä. Puut ryhmittivät nyt yhä enemmän puistomaisiksi lehdoiksi, joitten välillä oli kanervaa kasvavia hietaisia aukeamia ja siellä täällä jokunen punakataja. Maanpinta kävi kuoppaiseksi ja yhä epätasaisemmaksi, ja mitä ylemmäksi he nousivat, sitä tuimemmaksi kävi tuuli, niin että pitkät puut notkuivat kuin ongenvat.

He olivat juuri tulleet tuommoiseen aukeamaan, kun Dick äkkiä heittäytyi kasvoilleen risukkoon ja rupesi ryömimään takaperin lehdikön suojaan. Tyrmistyneenä Matcham seurasi toverinsa esimerkkiä, vaikka hän ei laisinkaan käsittänyt syytä tähän kummalliseen tempuun. Vasta kun he olivat päässeet tiheän viidakon suojaan, Dick selitti syyn käytökseensä, viitaten aukeaman toisessa päässä olevaan korkeaan kuuseen.

Puu nousi maasta suorana kuin pylvä, mutta noin viidenkymmenen jalan korkeudella se jakaantui kahdeksi vahvaksi haaraksi, ja haaraumassa seisoivat vihreään asetakkiin pukeutunut mies tähyttämässä ympärilleen. Hänen tukkansa kiilteli auringon säteissä, kädellään hän varjosti silmiänsä paremmin nähdäkseen, kun hän konemaisesti käänteli päätään puoleen ja toiseen.

Nuorukaisten silmät kohtasivat toisensa.

"Kiertäkäämme vasemmalle", Dick sanoi, "olimmehan joutua suoraan suden suuhun."

Kymmenen minuutin kuluttua he saapuivat polulle, jota Dick ei tuntenut, mutta, "koettakaamme minne se vie", hän sanoi, ja niin he tekivätkin.

Tie johti ensiksi harjulle ja alkoi sitten jyrkästi viettää alaspäin, päättyen maljakkomaiseen syvänteeseen, jonka pohjasta orapihlajapensaiden joukosta kohosi pari noen mustaamaa rakennuksen päätyä ja yksi ainoa korkea savutorvi raunioineen.

"Mitä tämä merkitsee?" Matcham kuiskasi.

"En tiedä, pyhimysten nimessä!" vastasi Dick. "Olen kuin pilvistä pudonnut. Olkaamme varuillamme."

Sykkivin sydämin he kulkivat orapihlajapensaikon läpi. Siellä täällä he näkivät jonkun hedelmäpuun tahi metsistyneen keittiökasvin, aurinkokello oli kaatunut maahan. Nähtävästi he olivat joutuneet entiseen kasvitarhaan.

Vielä jonkun askelen otettuaan he saapuivat raunioituneen talon edustalle. Se oli kaikesta päättäen ollut kaunis ja suuri herraskartano. Sitä ympäröi syvä ja leveä oja, joka nyt osaksi oli muurikivillä täytetty ja jonka yli pari puuta oli asetettu sillaksi. Koko rakennus oli tulen turmelemana raunioröykkiönä, paitsi takimmaisiet seinät, jotka vielä seisoivat pystyssä.

"Nyt tiedän", Dick kuiskasi viimein, "tämä on varmaankin Grimstone. Se oli erään Simon Malmesburyn oma. Sir Danielin käskystä Bennet Hatch poltti hänen talonsa noin viisi vuotta sitten. Vahinko komeata linnaa."

Alhaalla laaksossa, missä tuuli ei käynyt, oli lämmin ja tyyni. Äkkiä Matcham kosketti Dickin käsivartta. "Hiljaa", hän sanoi, "kuulin jotain ääntä."

Omituinen ääni keskeytti hiljaisuuden. Se uudistui kolme kertaa, ja sitten he äkkäsivät että se oli kurkkuaan karistelevan miehen ääni. Ja heti sen jälkeen alkoi käheä, soinnuton ääni laulaa:

"Ja metsäpoikain kuningas se virkkoi: 'Miehet hoi, Tunstallin metsään vihantaan mi toimi teidät toi?'"

Ja vastas siihen Gamelyn ja katsoi kasvoihin:

'On metsän mies, ken olla saa ei kansaa kaupungin.'

Laulaja herkesi, kuului heikkoa raudankilinä. Sitten oli kaikki hiljaa.

Nuorukaiset katselivat toisiinsa kalpeina. He eivät käsittäneet, mistä ääni tuli. Likellä se vain oli. Äkkiä Matcham ryömi siltahirsiä myöten kaivannon yli ja kiipesi varovasti yli soraläjän, joka täytti katottoman talon sisäpuolen. Dick, joka ei ehtinyt häntä pidättää, ei osannut muuta kuin seurata.

Eräässä raunion nurkassa oli pari hirttä muodostanut jonkinlaisen katoksen, joka ei ollut kirkonpenkkiä tilavampi. Tähän nuorukaiset hiljaa hiipivät. He olivat siellä täydellisesti piilossa ja entisestä jousen ampumareiästä he saattoivat tähystellä. Mutta sanoin selittämätön oli heidän kauhistuksensa, kun he näkivät mitä siellä heidän edessänsä oli. Palata he eivät uskaltaneet, eivätkä hievahtaakaan. Tuskin tohtivat hengittää. Tuolla, toisella puolen kaivantoa, noin kolmenkymmenen jalan päässä heistä porisi ja höyrysi rautainen kattila hehkuvalla tulella, ja vieressä seiso i kookas, punanaamainen, ränstyneen näköinen mies kuuntelevassa asennossa. Siinä oli siis laulaja. Hän oli ilmeisesti seisonut hämmentämässä kattilan sisällystä, kun jokin nuorukaisten varomaton liike oli herättänyt hänen huomionsa, sillä hänellä oli vielä rautalusikka kädessään. Vyössään hänellä oli torvi ja hirveä tikari.

Vähän matkan päässä makasi toinen mies nukkumassa verhoutuneena ruskeaan vaippaan, ja kukkivan orapihlajan oksilla riippui jousi ja kimppu nuolia.

Hetken aikaa mies seiso i kuunnellen, sitten hän tyyntyneenä nosti lusikan huulilleen maistellakseen keitosta, nyökäytti päätään ja rupesi uudestaan laulamaan:

"On metsän mies, ken olla saa ei kansaa kaupungin.

Ei paha meillä mielessä, mut paistiks ammutaan me hirvi kunnan kuninkaan, jos missä kohdataan."

Laulaessaan hän tuon tuostakin otti lusikallisen keittoa kattilasta, puhalsi siihen ja maisteli, kuten tottunut keittäjä ainakin. Viimein keitos häntä tyydytti, hän otti vyöstä torvensa ja puhalsi siihen kolmesti.

Toinen mies heräsi, nousi istumaan, ajoi pois päänsä ympärillä liipottelevat perhoset ja virkkoi:

"Mitä nyt, toveri? Päivällinenkö?"

"Niin, hölmö", keittäjä vastasi, "päivällinenhän se on, ja kuiva päivällinen onkin, ei olutta eikä leipää. Ei ole nyt hauska elää vihreässä metsässä. Toista oli ennen aikaan, jolloin reipas mies saattoi elää täällä pulskasti kuin piispa ikään, ellei ota sadetta ja kylmää lukuun. Silloin oli olutta ja viiniä yllin kyllin, mutta nykyään ei ole enää miehenmieltä. Ja John Kostaja, Herra varjelkoon! ei ole muuta kuin kiltti narri vain, variksenpelätti."

"Ja sinä, Lawless, olet liiaksi ruokaan ja juomaan menevä. Maltahan, kyllä hyvä aika vielä palaa", vastasi toinen.

"Katsos", keittäjä jatkoi, "olen odottanut noita hyviä aikoja pienestä paitaressusta alkaen, olen ollut harmaaveli, olen ollut kuninkaallinen jousimies, olen merimiehenä purjehtinut valtameriä ja olen ennen tätä elänyt metsissä, toden totta, ampumassa kuninkaan hirviä. Mitä hyvää siitä on ollut? Eipä mitään! Viisaampaa olisi ollut jäädä luostariin. John Apotista on enemmän hyötyä kuin John Kostajasta. Pyhän neitsyen kautta, tuolla ne tulevat."

Parvi komeita kookkaita miehiä saapui nyt toinen toisensa jälkeen. Kukin heistä otti perille päästyään esille puukon ja sarvikupin, jolla varasi itselleen keittoa kattilasta ennen kuin istui.

He olivat varsin erilaisissa aseissa ja asuissa. Toiset ruosteenvärisissä mekoissa, aseinaan ainoastaan puukko ja vanha jousi, toisilla taas oli metsämiehen komea puku, vihreä nuttu ja hytyrä, sirot riikinkukonsulilla koristetut nuolet vyössä, torvi olkahihnassa ja miekka sekä tikari kupeella. Nälkäisinä he astuivat kattilan ääreen, toin tuskin murahtivat hyvän päivän ennen kuin kävivät ruoan kimppuun.

Noin kaksikymmentä miestä oli koolla, kun kuului riemuhuuto, ja hetken kuluttua orapihlajapensaista astui viisi kuusi miestä kantaen paareja. Etunenässä astui pitkä, rivakka,

harmahtavatukkainen mies, jonka kasvot olivat ruskeat kuin parkittu nahka. Hänen ryhtinsä oli käskijän, hänellä oli jousi selässään ja kiiltävä metsäkarjukehäs kädessään.

"Pojat!" hän huusi, "hyvät toverit ja iloiset ystävät! Kaikki te olette pitkät ajat eläneet laihosti ja laulaneet kuivin kurkuin. Mutta mitä minä olen aina sanonut? Odottakaa kärsivällisesti Onnetarta. Hän palaa, hän palaa joutuisaan. Ja katsokaahan, tässä on hänen esikoisensa – olutta, toverit, olutta."

Suosionhuuto kaikui kun kantajat samassa pysähtyivät, laskien kantamuksensa maahan, ja näkyviin tuli aika tynnyri.

"Ja nyt pojat, joutukaa", hän jatkoi, "me saamme aika urakan. Äsken saapui lautalle parvi tummanpunaisia ja sinisiä jousimiehiä. Ei yksikään heistä saa päästä tästä metsästä elävänä. Meitä on viisikymmentä, ja jok'ainoa meistä on kärsinyt mitä ilkeintä sortoa ja vääryyttä. Ystäviämme on tapettu, omaisuutemme on ryöstetty, henkipattoja olemme – kaikki sorron saaliina. Ja kuka on syypää kaikkeen tähän pahaan? Kukapa muu kuin sir Daniel, ystävät! Pyhän ristin kautta! Saako hän siis rauhassa järsiä meistä lihat, luut omissa taloissamme? Pitääkö hänen saada häiritsemättä viljellä maitamme? Ei, totta tosiaan. Aina hän oikeudessa voittaa, olivatpa hänen asiansa kuinka kehnot tahansa – mutta nyt minulla on tässä vyössä kirjoitus, joka, pyhimyksille kiitos, on hänet kukistava."

Keittäjä Lawless oli juuri tyhjentämässä toista olutpikaria. Hän nosti pikarinsa ikään kuin juodakseen puhujan terveydeksi.

"Herra Ellis", hän sanoi, "te märehditte ainoastaan kosta – no, olkoon se teidän asianne. Mutta Vihreän metsän toverirukka, jolla ei milloinkaan ole ollut kotia eikä kontua, hän haluaa ensi sijassa jotain kouraantuntuvaa. Häntä miellyttäisi kultanoopeli⁸ ja pullo kanarianviiniä paremmin kuin kaikki kiirastulen kosto."

"Lawless", vastasi toinen, "tullaksensa Moat Houseen sir Danielin täytyy kulkea tämän metsän halki. Me teemme hänelle tämän matkan kalliimmaksi kuin ikinä mikään tappelu. Kun hänen miehensä ja hänen ystävänsä ovat kaatuneet tai pötkineet kypälämäkeen, silloin me piiritämme tuon vanhan ketun ja teemme hänestä surkean lopun. Hän on lihava kauris, toverit! Hän riittää päivälliseksi meille kaikille."

"Niinpä kyllä", Lawless vastasi, "olen kyllä ennenkin syönyt monta sellaista päivällistä, mutta, hyvä herra Ellis, semmoisen päivällisen valmistaminen on varsin kuumaa työtä. Ja mitä me sitä ennen teemme? Me valmistamme mustia nuolia, kirjoitamme runonpätkiä – ja juomme kylmää vettä."

"Sinä löpöttelet, Will Lawless! Sieraimiisi käy vieläkin haju harmaaveljesten ruoka-aitasta. Ahneutesi vie sinut vielä onnettomuuteen", Ellis vastasi. "Me otimme kaksikymmentä puntaa Appleyardilta ja viime yönä seitsemän markkaa⁹ lähetiltä ja toissa päivänä viisikymmentä kauppamieheltä."

"Ja tänään minä", sanoi yksi heistä, "seisautin lihavan anekapupiaan, joka oli matkalla Hollywoodiin, ja otin häneltä kukkaron, tässä se on."

Ellis laski kukkaron sisällyksen.

"Sata sillinkiä!" hän murahti. "Narri, hänellä oli enemmän kengissä tai vaatteisiinsa ommeltuna. Sinä olet lapsi, ystäväni, sait käsiisi kultakalan ja annoit sen sitten uida luotasi."

Mutta siitä huolimatta Ellis varsin luontevasti pisti kukkaron taskuunsa. Hän seisoi nojaten keihääseensä ja katseli miehiä, jotka istuivat erilaisissa asennoissa ja ahmivat lihakeittoa, helpottaen oluella sen vaellusta vatsaan. Heillä oli nyt hyvä päivä. Onnetar oli ollut heille suosiollinen. Mutta työ oli edessä, heidän täytyi joutua. Ensiksi saapuneet olivat jo lopettaneet syöntinsä. Jotkut heistä paneutuivat pitkälleen ja vaipuivat heti uneen, kuten jättiläiskäärme syötyänsä. Toiset pakinoivat tai tarkastelivat aseitaan, ja yksi, joka oli kovin iloisella tuulella, nosti olutsarvensa ja rupesi laulamaan:

"Viheriässä metsässä ei lain pakko paina, ja ruoka ja juoma on runsas meille aina; kaurispaisti makeasti maistuvi täällä, ja hauska meill' on olo suloisella säällä."

---

⁸ Vanha englantilainen kultaraha = n. 185 mk (1949).

⁹ Markka, entinen engl. raha, arvoltaan huomattavasti meidän markkaamme suurempi.

Kun tulee lumituiskut ja talvi päälle päätyy, kun räntää viikot viskoo ja virrat, järvet jäätyy, käy, velto, kammioosi ja piile turkin taljaan ja laita roihi takkaan ja lämmin viini maljaan."

Sillä aikaa olivat molemmat nuorukaiset piilostaan katselleet ja kuunnelleet miesten elämää kuin jotain näytelmää. He eivät uskaltaneet liikahtakaan, Richard oli vain irroittanut jousensa vetokoukun voidakseen tarpeen vaatiessa ampua. Äkkiä kuultiin suhiseva ääni, sitten seurasi kilahdus, ja muurikiven sirusia sinkoili alas korkeasta savutorvesta.

Matcham ei voinut pidättää tukahutettua huudahdusta, ja Richardinkin kädestä pääsi vetokoukku, mutta samassa he molemmat älyivät, että varmaankin tuo puussa seisova tähystelijä, jonka he olivat nähneet, oli tällä tavoin antanut tovereilleen merkin.

Kaiketi miehet olivat odottaneet tätä merkkiä, sillä he karkasivat seisaalleen, toiset kiinnittivät vyötään, toiset koettelivat jousen jännettään tai tarkastelivat miekkaansa ja tikariaan. Ellis nosti kätensä; hänen kasvonsa olivat äkkiä muuttuneet hurjan tarmokkaiksi ja silmänvalkuaiset kiilsivät hänen ruskeissa kasvoissaan.

"Pojat", hän huusi, "te tiedätte paikkanne. Älkää päästäkö ainoatakaan sielua pakoon. Appleyard oli kuin ruokaryyppy, nyt menemme pöytään. Minä vaadin kosta kolmen miehen puolesta: Harry Sheltonin, Simon Malmesburyn ja" – iskien leveään rintaansa – "ja Ellis Duckworthin, kautta pyhän messun."

Samassa hyökkäsi orapihlajapensaista esiin juoksusta punoittava mies. "Ei sir Daniel vielä tule", hän läähätti, "heitä on ainoastaan seitsemän. Onko nuoli lentänyt?"

"On äsken ikään", Ellis vastasi.

"Hitto vieköön!" mutisi sanantuojja. "Olinkin kuulevinani sen viuhunaa, en ole vielä saanut päivällistä."

Minuutin kuluttua kaikki "Mustan nuolen" miehet olivat hävinneet eri haaroille, kukin edeltäkäsän määrätyle paikalleen. Jäljelle oli jäänyt ainoastaan kattila ja sammuva tuli sekä kuollut kauris, jonka miehet äsken olivat tuoneet ja jättäneet orapihlajapensaihin makaamaan.

VIIDES LUKU

Verinen ajo

Nuorukaiset makasivat liikkumatta, kunnes viimeiset askelten äänet olivat häipyneet tuuleen. Silloin he nousivat ja kömpivät jäykkänä ja väsyneinä raunioista takaisin toiselle puolen kaivantoa.

"Nyt", sanoi Matcham, "nopeasti Holywoodiin."

"Holywoodiinko!" Dick huudahti. "Kun hyvät toverini ratsastavat suoraa tietä surman suuhun. Ei toki. En vaikka mikä olisi!"

"Jätätkö minut, Dick?" Matcham kysyi.

"Jätän", vastasi Dick. "Ellen ehdi heitä varoittaa, tahdon kuolla heidän kanssansa. Pitäisikö minun pettää omat mieheni, joitten kanssa olen elänyt? Ei suinkaan. Anna minulle jouseni vetokoukku."

Mutta siihen Matcham ei ollut kovinkaan taipuvainen. "Dick", hän sanoi, "olet pyhimysten kautta vannonut vieväsi minut eheänä Holywoodiin. Tahdotko rikkoa valasi ja jättää minut?"

"Valaani en aio rikkoa", Dick vastasi, "niin pian kuin olen varoittanut miehiä, palaan tänne ja saatan sinut Holywoodiin."

"Sinä vain teet minusta pilkkaa", Matcham jatkoi, "juuri nuo miehet, joita auttaaksesi sinä jätät minut, ajavat minua takaa."

Dick raapi korvallistaan.

"En keksi mitään neuvoa", hän sanoi, "ei auta, sinä olet täällä turvassa, mutta heitä vartoo kuolema. Anna minulle vetokoukku!"

"Richard Shelton", sanoi Matcham katsoen häntä vakavasti silmiin, "tahdotko todellakin kuulua sir Danielin miehiin? Etkö kuullut mitä tuo Ellis sanoi? Etkö välitä omasta verestäsi, isästäsi, jonka he tappoivat? 'Harry Shelton' hän sanoi. Ja Harry Shelton oli sinun isäsi."

"Pitäisikö minun uskoa varkaita?" Dick huusi.

"Ei, mutta sen olen kuullut jo ennenkin", vastasi Matcham. "Käy yleinen huhu, että sir Daniel hänet tappoi, vieläpä hänen omassa talossaan. Taivas vaatii hänelle kosta isäsi verestä – ja sinä, murhatun oma poika, menet taistelemaan murhaajan puolesta."

"Mitä minun sitten tulee tehdä?" Dick huudahti. "En tiedä, saattaa kyllä niin olla, mutta katsos, sir Daniel on minua elättänyt ja kasvattanut, hänen väkensä kanssa olen metsästänyt ja leikkinyt. Pitäisikö minun nyt vaaran uhatessa pettää heidät? Ei ikinä! Jos niin tekisin, olisin kunnoton roisto. Ei, toveri, et voi semmoista minulta vaatia."

"Mutta isäsi?" Matcham sanoi. "Isäsi ja valasi? Sinä vanhoit pyhimysten kautta."

"Isäni!" huudahti Dick. "Niin, isäni kehoittaisi minua menemään. Jos niin on, että sir Daniel tappoi isäni, niin minä kyllä sen hänelle maksan, kun aikani tulee – mutta pettää hänet ja hänen miehensä hädän hetkellä, sitä en tee. Ja mitä valaani tulee, hyvä ystävä, sinä varmaankin päästät minut siitä."

"Minäkö, Dick? En ikinä", Matcham vastasi. "Jos sinä minut jätät, olet valapatto."

"Vereni kiehuu", sanoi Dick, "anna minulle vetokoukku! Heti paikalla!"

"En anna", Matcham kiisti.

"Etkö?" huudahti Dick, "kyllä minä sinut opetan."

"Koetapas", Matcham vastasi.

Kotvan aikaa he seisoivat vastatusten katsoen vihaisesti toisiansa silmiin. Sitten Dick hypähti kohti. Matcham karkasi pakoon, mutta Dick saavutti hänet kahdella harppauksella, heitti hänet maahan ja väänsi vetokoukun hänen kädestään. Matcham makasi suullaan nurmikossa.

"Kyllä minä sinulle näytän", Dick huusi raivoissaan. "Mene sen kattilaan kaikkine valoinesi." Ja sitten hän rupesi juoksemaan. Matcham puolestaan karkasi pystyyn ja alkoi juosta hänen jäljessään.

"Mitä sinä tahdot?" Dick huudahti seisahtuen. "Minkä tähden juokset perässäni? Mene matkoihisi!"

"Tahton seurata sinua", sanoi Matcham, "metsä on yhtä hyvin minun kuin sinunkin. Vai nostat sinä jousesi? No niin, ammu, ammu, olethan sinä aika sankari."

Dick laski jousensa hämillään. "Mene nyt tiehesi", hän sanoi, "olet jo tehnyt minulle kylliksi kiusaa. Mene hyvällä taikka minun täytyy pakottaa sinut menemään, jollet tule järkiisi."

"Hyvä", sanoi Matcham itsepintaisesti, "sinä olet väkevämpi, tee mitä tahdot, mutta minä seuraan sinua, ellet estä väkivoimin."

Dick seisoj tyrmistyneenä. Lyödä hän ei saattanut niin heikkoa ja turvatonta olentoa, mutta hän ei myöskään voinut keksiä keinoa, millä päästä tästä vastuksellisesta ja, kuten hän rupesi epäilemään, tuskin luotettavasta toveristaan.

"Sinä olet hullu", hän sanoi. "Minä riennän vihollistesi luo, ja sinä vain seuraat."

"En välitä", vastasi toinen, "jos sinä riennät kuoleman kitaan, minä tulen mukaan. Mieluummin joudun sinun kanssasi vankeuteen kuin jään vapaaksi ilman sinua."

"Hyvä!" sanoi Dick, "en jouda enää kiistelemään kanssasi. Tule siis mukaan, jos välttämättä tahdot. Mutta älä vaan rupea petolliseksi, sillä et pitkälle potki. Saat nuolen nahkaasi, poika."

Niin sanottuaan Dick rupesi nopein askelin kulkemaan eteenpäin viidakossa, ja Matcham seurasi häntä uskollisesti. Tultuansa aukeammalle maalle he huomasivat jonkin matkan päässä kummun, jonne Dick suuntasi kulkunsa saadakseen avaramman näköalan. He eivät kuitenkaan ehtineet monta askelta ennen kuin Matcham kosketti Dickin käsivartta ja osoitti kummun vasemmalla puolen olevaa notkoa, josta puolentusinaa vihreänuttuisia miehiä paraikaa astui ruosteenkarvaisen kanervan peittämää rinnettä myöten kummun laelle. Etunenässä käveli Ellis Duckworth, joka oli helppo tuntea metsäkarjukehästäään.

Dick katsahti Matchamiin leppeämmin.

"Sinä siis kuitenkin olet uskollinen minulle", hän sanoi. "Pelkäsin sinun olevan toisten puolella."

Matcham rupesi nyyhkimään.

"Mitä hulluja!" Dick sanoi. "Pyhimykset varjelkoot! Rupeatko vetistelemään yhdestä sanasta?"

"Sinä loukkasit minua, kun heitit minut maahan", Matcham nyyhki. "On raukkamaista tehdä pahaa heikommalleen."

"Mitä jaarittelet?" vastasi Dick. "Sinulla ei ollut minkäänlaista oikeutta vetokoukkuuni, hyvä nuori herra. Minun olisi oikeastaan pitänyt antaa sinulle selkäsauna. Jos tahdot tulla seurassani, saat myös totella minua; ja nyt mennään."

Tällä aikaa olivat kaikki metsäsissit ehtineet kummun yli ja hävinneet toiselle puolen. Dick siis riensi hyvää vauhtia sinnepäin. Matcham puolestaan alussa epäröi, mutta päätti sitten seurata Dickiä. Tällä oli kuitenkin nopeammat jalat, ja maa oli kovin epätasaista, kanervikko sakeata ja pitkää, mäki jyrkkää, niin että Dick oli jo aikaa sitten ehtinyt kummun laelle ja piiloutunut korkeaan kanervikkoon, ennen kuin Matcham läähättäen ehti paikalle ja äänetönnä painautui hänen viereensä.

Alhaalla laakson pohjassa näkyi Tunstallin kylästä alas suolle päin vievä tie. Paikoittain sen varrella oli matalia metsikköjä ja viitoja, paikoittain aukeata maata kahden puolen. Kaukana alhaalla kiilui auringon valossa seitsemän teräskypärää. Sieltä he nyt olivat tulossa, nuo sir Danielin miehet, jotka hän oli lähettänyt ajamaan Matchamia takaa.

"Näetkö tuota puusaarentoa tuolla tien varrella?" Dick sanoi. "Kunpa vain pääsisin sinne, voisın antaa heille merkin. Mutta epätoivo valtaa sydämeni, heitä on vain seitsemän niin monta vastaan, ja pelkät varsijouset aseina, vihollisilla sitä vastoin pitkät jouset."

Sillä aikaa sir Danielin miehet, Selden etunenässä, lähenivät lähenemistään, vaaraa aavistamatta. Kerran he kuitenkin seisahtuivat ja kokoontuivat yhteen ikään kuin kuunnellakseen ja neuvotellakseen. Mutta se ääni, joka oli herättänyt heidän huomiotaan, oli aivan toista. Se oli kumeaa

tykinjyskettä, jonka kova tuuli aika ajoin kantoi kaukaiselta taistelukentältä. Ja äänen suunta ilmoitti heille, että taistelu oli siirtynyt itään päin ja että siis sir Danielin puolue, "Punaisen ruusun" herrat, olivat kärsineet tappion.

Pian kuitenkin tuo pieni joukko rupesi taas liikkumaan eteenpäin. Nyt he tulivat ihan aukealle paikalle, ainoastaan yksinäinen metsänkieleke ulottui tielle saakka. Kun he olivat edenneet tämän kohdalle, lensi metsiköstä nuoli. Yksi miehistä nosti kätensä ilmaan, hevonen karkasi pystyyn, ja molemmat, mies ja hevonen sortuivat maahan, yleisen hämmingin ja hälinän syntyessä toisten joukossa. Tämän kohtauksen saattoivat molemmat nuorukaiset varsin hyvin sekä nähdä että kuulla.

Hiukan tyynnyttyään ensimmäisestä hämmästyksestään ja säikähdyksestään yksi miehistä rupesi astumaan alas hevosenselästä, kun jo toinenkin nuoli tulla suhahti heihin, tehden vielä enemmän tuhoa kuin ensimmäinen. Taas suistui satulasta mies, ja se joka jo oli astumaisillaan alas, päästi ohjokset käsistään, hevonen laukkasi täyttä vauhtia pakoon, laahaten mukanaan jalustimesta riippuvaa ratsastajaa, jota kivet ja hevosen kaviot pahoin runtelivat.

Nyt oli siis ainoastaan neljä miestä jäljellä. Heistä yksi kääntyi huutaen ja kiljuen takaisin suolle päin, muut kolme laukkasivat hurjaa vauhtia eteenpäin Tunstallin tietä, nuolien lentäessä jokaisesta puuryhmästä, jonka sivuitse he riensivät. Pian yksi hevonen kaatui ja ratsastaja jäi juoksemaan toisten perässä, kunnes uusi nuoli teki hänestä lopun. Kaksi oli enää jäljellä. Taas kierähti heistä toinen maahan, ja heti sen jälkeen kaatui toiselta hevonen. Koko joukosta oli siis yksi ainoa jäljellä ja hänkin oli nyt muuttunut jalkamieheksi. Kolmen valtoimeksi jääneen hevosen kavionkapse häipyi kaukaisuuteen.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.